

TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC HUẾ
KHOA CÔNG NGHỆ THÔNG TIN

GIÁO TRÌNH

SQL (*Lưu hành nội bộ*)

Biên soạn: Trần Nguyên Phong

Huế, 2004

Khoa Công nghệ Thông tin - Trường ĐHKH Huế *Trần Nguyên Phong*

MỤC LỤC

MỤC LỤC.....	2
LỜI NÓI ĐẦU.....	5
CHƯƠNG 1: TỔNG QUAN VỀ SQL.....	7
1.1 SQL là ngôn ngữ cơ sở dữ liệu quan hệ	7
1.2 Vai trò của SQL.....	8
1.3 Tổng quan về cơ sở dữ liệu quan hệ	9
1.3.1 Mô hình dữ liệu quan hệ	9
1.3.2 Bảng (Table)	9
1.3.3 Khoá của bảng	10
1.3.4 Mối quan hệ và khoá ngoài.....	11
1.4 Sơ lược về SQL.....	12
1.4.1 Câu lệnh SQL.....	12
1.4.2 Quy tắc sử dụng tên trong SQL.....	14
1.4.3 Kiểu dữ liệu	14
1.4.4 Giá trị NULL	14
1.5 Kết chương.....	16
CHƯƠNG 2: NGÔN NGỮ THAO TÁC DỮ LIỆU	18
2.1 Truy xuất dữ liệu với câu lệnh SELECT	18
2.1.1 Mệnh đề FROM.....	19
2.1.2 Danh sách chọn trong câu lệnh SELECT	20
2.1.3 Chỉ định điều kiện truy vấn dữ liệu	25
2.1.4 Tạo mới bảng dữ liệu từ kết quả của câu lệnh SELECT	29
2.1.5 Sắp xếp kết quả truy vấn.....	29
2.1.6 Phép hợp	31
2.1.7 Phép nối	33
2.1.7.1 Sử dụng phép nối	34
2.1.7.2 Các loại phép nối	36
2.1.7.4 Sử dụng phép nối trong SQL2	40
2.1.8 Thống kê dữ liệu với GROUP BY.....	43
2.1.9 Thống kê dữ liệu với COMPUTE.....	46
2.1.10 Truy vấn con (Subquery).....	49
2.2 Bổ sung, cập nhật và xoá dữ liệu.....	53

2.2.1 Bổ sung dữ liệu.....	53
2.2.2 Cập nhật dữ liệu.....	54
2.2.3 Xoá dữ liệu.....	56 □
Bài tập chương 2	58
CHƯƠNG 3: NGÔN NGỮ ĐỊNH NGHĨA DỮ LIỆU.....	69

Giáo trình SQL 2

Khoa Công nghệ Thông tin - Trường ĐHKH Huế *Trần Nguyên Phong*

3.1 Tạo bảng dữ liệu	69	3.1.1	Ràng	buộc
CHECK.....	72	3.1.2	Ràng	
buộc PRIMARY KEY.....	74	3.1.3	Ràng	
buộc UNIQUE.....	76	3.1.4		
Ràng buộc FOREIGN KEY.....	76			
3.2 Sửa đổi định nghĩa bảng				
79 3.3 Xoá bảng.....				
81	3.4	Khung	nhìn	
				82
3.4.1 Tạo khung nhìn				84
3.4.2 Cập nhật, bổ sung và xoá dữ liệu thông qua khung nhìn.....				86
3.4.3 Sửa đổi khung nhìn				89
3.4.4 Xoá khung nhìn.....				90 □
Bài tập chương 3				90
CHƯƠNG 4: BẢO MẬT TRONG SQL.....				96
4.1 Các khái niệm				96
				97
quyền cho người dùng trên các đối tượng cơ sở dữ liệu				97
quyền thực thi các câu lệnh				99
quyền				100
hồi quyền trên đối tượng cơ sở dữ liệu:				100
hồi quyền thực thi các câu lệnh:.....				103
CHƯƠNG 5: THỦ TỤC LƯU TRỮ, HÀM VÀ TRIGGER.....				104
5.1 Thủ tục lưu trữ (stored procedure).....				104
104	5.1.1	Các	khái	niệm
				104
lưu trữ				105
thủ tục lưu trữ.....				107
dụng biến trong thủ tục.....				107
Giá trị trả về của tham số trong thủ tục lưu trữ.....				108
5.1.6 Tham số với giá trị mặc định				109
109	5.1.7	Sửa	đổi	thủ
				tục
				110
5.2 Hàm do người dùng định nghĩa				111
111	5.2.1	Định	nghĩa	và
				sử
				dụng
				hàm

.....	111	5.2.2 Hàm với giá trị trả về là “dữ liệu kiểu bảng”	112
5.3 Trigger			
116 5.3.1 Định nghĩa trigger.....			
117 5.3.2 Sử dụng mệnh đề IF UPDATE trong trigger.....			
119 5.3.3 ROLLBACK TRANSACTION và trigger			
121 5.3.4 Sử dụng trigger trong trường hợp câu lệnh INSERT, UPDATE và DELETE có tác động đến nhiều dòng dữ liệu.....			122
5.3.4.1 Sử dụng truy vấn con			122
5.3.4.2 Sử dụng biến con trỏ.....			125 □
Bài tập chương 5			127
CHƯƠNG 6: GIAO TÁC SQL.....			132
6.1 Giao tác và các tính chất của giao tác.....			
132 6.2 Mô hình giao tác trong SQL			
133			
Giáo trình SQL 3			
Khoa Công nghệ Thông tin - Trường ĐHKH Huế <i>Trần Nguyên Phong</i>			
6.3 Giao tác lồng nhau			
136 PHỤ			
LỤC.....			138
A. Cơ sở dữ liệu mẫu sử dụng trong giáo trình			
.....	138	B. Một số hàm thường sử dụng	
.....	141	B.1 Các hàm trên dữ liệu kiểu chuỗi	141
ngày giờ	141	B.2 Các hàm trên dữ liệu kiểu ngày giờ	143
.....	143	B.3 Hàm chuyển đổi kiểu	144
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....			146

Giáo trình SQL 4

Khoa Công nghệ Thông tin - Trường ĐHKH Huế *Trần Nguyên Phong*

LỜI NÓI ĐẦU

Ngôn ngữ hỏi có cấu trúc (SQL), có tiền thân là SEQUEL, là một ngôn ngữ

được IBM phát triển và sử dụng trong hệ cơ sở dữ liệu thử nghiệm có tên là System/R vào năm 1974, chính thức được ANSI/ISO công nhận là một chuẩn ngôn ngữ sử dụng trong cơ sở dữ liệu quan hệ vào năm 1986. Cho đến hiện nay, SQL đã được sử dụng phổ biến trong các hệ quản trị cơ sở dữ liệu thương mại và có vai trò quan trọng trong những hệ thống này.

Được sự động viên của các đồng nghiệp trong Khoa Công nghệ Thông tin (Trường Đại học Khoa học - Đại học Huế), chúng tôi mạnh dạn viết và giới thiệu *Giáo trình SQL* đến bạn đọc. Trong giáo trình này, chúng tôi không có tham vọng đề cập đến mọi khía cạnh của SQL mà chỉ mong muốn rằng đây sẽ là tài liệu tham khảo tương đối đầy đủ về các câu lệnh thường được sử dụng trong SQL. Giáo trình được chia thành sáu chương với nội dung như sau:

- Chương 1 giới thiệu tổng quan về SQL và một số khái cơ bản liên quan đến cơ sở dữ liệu quan hệ.
- Chương 2 được dành để bàn luận đến các câu lệnh thao tác dữ liệu bao gồm SELECT, INSERT, UPDATE và DELETE, trong đó tập trung nhiều vào câu lệnh SELECT.
- Chương 3 trình bày một số câu lệnh cơ bản được sử dụng trong định nghĩa các đối tượng cơ sở dữ liệu.
- Một số vấn đề liên quan đến bảo mật dữ liệu trong SQL được đề cập đến trong chương 4.
- Nội dung của chương 5 liên quan đến việc sử dụng thủ tục lưu trữ, hàm và trigger trong cơ sở dữ liệu.
- Trong chương cuối cùng, chương 6, chúng tôi giới thiệu đến bạn đọc một số vấn đề liên quan đến xử lý giao tác trong SQL

Ngoài sáu chương trên, phần phụ lục ở cuối giáo trình đề cập đến cơ sở dữ liệu mẫu được sử dụng trong hầu hết các ví dụ và một số hàm thường được sử dụng trong hệ quản trị SQL Server 2000 để bạn đọc tiện trong việc tra cứu.

So với chuẩn SQL do ANSI/ISO đề xuất, bản thân các hệ quản trị cơ sở dữ liệu quan hệ thương mại lại có thể có một số thay đổi nào đó; Điều này đôi khi dẫn đến sự khác biệt, mặc dù không đáng kể, giữa SQL chuẩn và SQL được sử dụng trong các hệ quản trị cơ sở dữ liệu cụ thể. Trong giáo trình này, chúng tôi chọn hệ quản trị cơ sở dữ

Giáo trình SQL 5

Khoa Công nghệ Thông tin - Trường ĐHKH Huế *Trần Nguyên Phong*

liệu SQL Server 2000 của hãng Microsoft để sử dụng cho các ví dụ minh họa cũng như lời giải của các bài tập.

Chúng tôi hi vọng rằng giáo trình này sẽ thực sự có ích đối với bạn đọc. Chúng tôi rất mong nhận được sự cổ vũ và những ý kiến đóng góp thẳng thắn của các bạn. Cuối cùng, xin gửi lời cảm ơn đến các thầy cô, đồng nghiệp và các bạn sinh viên đã động viên và giúp đỡ chúng tôi hoàn thành giáo trình này.

Trần Nguyên Phong

Khoa CNTT - Trường ĐHKH Huế

Email: tnphong@gmail.com

Điện thoại: (054) 886963 - 0914172116

Giáo trình SQL 6

Khoa Công nghệ Thông tin - Trường ĐHKH Huế *Trần Nguyên Phong*

Chương 1:

TỔNG QUAN VỀ SQL

Ngôn ngữ hỏi có cấu trúc (SQL) và các hệ quản trị cơ sở dữ liệu quan hệ là một trong những nền tảng kỹ thuật quan trọng trong công nghiệp máy tính. Cho đến nay, có thể nói rằng SQL đã được xem là ngôn ngữ chuẩn trong cơ sở dữ liệu. Các hệ quản trị cơ sở dữ liệu quan hệ thương mại hiện có như Oracle, SQL Server, Informix, DB2,... đều chọn SQL làm ngôn ngữ cho sản phẩm của mình

Vậy thực sự SQL là gì? Tại sao nó lại quan trọng trong các hệ quản trị cơ sở dữ liệu? SQL có thể làm được những gì và như thế nào? Nó được sử dụng ra sao trong các hệ quản trị cơ sở dữ liệu quan hệ? Nội dung của chương này sẽ cung cấp cho chúng ta cái nhìn tổng quan về SQL và một số vấn đề liên quan.

1.1 SQL là ngôn ngữ cơ sở dữ liệu quan hệ

SQL, viết tắt của *Structured Query Language* (ngôn ngữ hỏi có cấu trúc), là công cụ sử dụng để tổ chức, quản lý và truy xuất dữ liệu được lưu trữ trong các cơ sở dữ liệu. SQL là một hệ thống ngôn ngữ bao gồm tập các câu lệnh sử dụng để tương tác với cơ sở dữ liệu quan hệ.

Tên gọi *ngôn ngữ hỏi có cấu trúc* phần nào làm chúng ta liên tưởng đến một công cụ (ngôn ngữ) dùng để truy xuất dữ liệu trong các cơ sở dữ liệu. Thực sự mà nói, khả năng của SQL vượt xa so với một công cụ truy xuất dữ liệu, mặc dù đây là mục đích ban đầu khi SQL được xây dựng nên và truy xuất dữ liệu vẫn còn là một trong những chức năng quan trọng của nó. SQL được sử dụng để điều khiển tất cả các chức năng mà một hệ quản trị cơ sở dữ liệu cung cấp cho người dùng bao gồm:

- **Định nghĩa dữ liệu:** SQL cung cấp khả năng định nghĩa các cơ sở dữ liệu, các cấu trúc lưu trữ và tổ chức dữ liệu cũng như mối quan hệ giữa các thành phần dữ liệu.
- **Truy xuất và thao tác dữ liệu:** Với SQL, người dùng có thể dễ dàng thực hiện các thao tác truy xuất, bổ sung, cập nhật và loại bỏ dữ liệu trong các cơ sở dữ liệu.
- **Điều khiển truy cập:** SQL có thể được sử dụng để cấp phát và kiểm soát các thao tác của người sử dụng trên dữ liệu, đảm bảo sự an toàn cho cơ sở dữ liệu

- **Đảm bảo toàn vẹn dữ liệu:** SQL định nghĩa các ràng buộc toàn vẹn trong cơ sở dữ liệu nhờ đó đảm bảo tính hợp lệ và chính xác của dữ liệu trước các thao tác cập nhật cũng như các lỗi của hệ thống.

Như vậy, có thể nói rằng SQL là một ngôn ngữ hoàn thiện được sử dụng trong

các hệ thống cơ sở dữ liệu và là một thành phần không thể thiếu trong các hệ quản trị cơ sở dữ liệu. Mặc dù SQL không phải là một ngôn ngữ lập trình như C, C++, Java,... song các câu lệnh mà SQL cung cấp có thể được nhúng vào trong các ngôn ngữ lập trình nhằm xây dựng các ứng dụng tương tác với cơ sở dữ liệu.

Khác với các ngôn ngữ lập trình quen thuộc như C, C++, Java,... SQL là ngôn ngữ có tính khai báo. Với SQL, người dùng chỉ cần mô tả các yêu cầu cần phải thực hiện trên cơ sở dữ liệu mà không cần phải chỉ ra cách thức thực hiện các yêu cầu như thế nào. Chính vì vậy, SQL là ngôn ngữ dễ tiếp cận và dễ sử dụng.

1.2 Vai trò của SQL

Bản thân SQL không phải là một hệ quản trị cơ sở dữ liệu, nó không thể tồn tại độc lập. SQL thực sự là một phần của hệ quản trị cơ sở dữ liệu, nó xuất hiện trong các hệ quản trị cơ sở dữ liệu với vai trò ngôn ngữ và là công cụ giao tiếp giữa người sử dụng và hệ quản trị cơ sở dữ liệu.

Trong hầu hết các hệ quản trị cơ sở dữ liệu quan hệ, SQL có những vai trò như sau:

- **SQL là ngôn ngữ hỏi có tính tương tác:** Người sử dụng có thể dễ dàng thông qua các trình tiện ích để gửi các yêu cầu dưới dạng các câu lệnh SQL đến cơ sở dữ liệu và nhận kết quả trả về từ cơ sở dữ liệu
- **SQL là ngôn ngữ lập trình cơ sở dữ liệu:** Các lập trình viên có thể nhúng các câu lệnh SQL vào trong các ngôn ngữ lập trình để xây dựng nên các chương trình ứng dụng giao tiếp với cơ sở dữ liệu
- **SQL là ngôn ngữ quản trị cơ sở dữ liệu:** Thông qua SQL, người quản trị cơ sở dữ liệu có thể quản lý được cơ sở dữ liệu, định nghĩa các cấu trúc lưu trữ dữ liệu, điều khiển truy cập cơ sở dữ liệu,...
- **SQL là ngôn ngữ cho các hệ thống khách/chủ (client/server):** Trong các hệ thống cơ sở dữ liệu khách/chủ, SQL được sử dụng như là công cụ để giao tiếp giữa các trình ứng dụng phía máy khách với máy chủ cơ sở dữ liệu.
- **SQL là ngôn ngữ truy cập dữ liệu trên Internet:** Cho đến nay, hầu hết các máy chủ Web cũng như các máy chủ trên Internet sử dụng SQL với vai trò là ngôn ngữ để tương tác với dữ liệu trong các cơ sở dữ liệu.
- **SQL là ngôn ngữ cơ sở dữ liệu phân tán:** Đối với các hệ quản trị cơ sở dữ liệu phân tán, mỗi một hệ thống sử dụng SQL để giao tiếp với các hệ thống khác trên mạng, gửi và nhận các yêu cầu truy xuất dữ liệu với nhau.

- **SQL là ngôn ngữ sử dụng cho các cổng giao tiếp cơ sở dữ liệu:** Trong một hệ thống mạng máy tính với nhiều hệ quản trị cơ sở dữ liệu khác nhau, SQL thường được sử dụng như là một chuẩn ngôn ngữ để giao tiếp giữa các hệ quản trị cơ sở dữ liệu.

1.3 Tổng quan về cơ sở dữ liệu quan hệ

1.3.1 Mô hình dữ liệu quan hệ

Mô hình dữ liệu quan hệ được Codd đề xuất năm 1970 và đến nay trở thành mô hình được sử dụng phổ biến trong các hệ quản trị cơ sở dữ liệu thương mại. Nói một cách đơn giản, một cơ sở dữ liệu quan hệ là một cơ sở dữ liệu trong đó tất cả dữ liệu được tổ chức trong các bảng có mối quan hệ với nhau. Mỗi một bảng bao gồm các dòng và các cột: mỗi một dòng được gọi là một bản ghi (bộ) và mỗi một cột là một trường (thuộc tính).

Hình 1.1 minh họa cho ta thấy được 3 bảng trong một cơ sở dữ liệu

Bảng KHOA									
MAKHOA	TENKHOA	DIENTHOAI							
DHT01	Khoa Toán cơ - Tin học	054822407							
DHT02	Khoa Công nghệ thông tin	054826767							
DHT03	Khoa Vật lý	054823462							
DHT04	Khoa Hoá học								
...	...								
			Bảng LOP						
MAKHOA	TENKHOA	DIENTHOAI	MALOP	TENLOP	KHOA	HEDAOTAO	NAMNHAPHOC	SISO	MAKHOA
			C24101	Toán K24	24	Chính quy	2000	5	DHT01
			C24102	Tin K24	24	Chính quy	2000	8	DHT02
			C24103	Lý K24	24	Chính quy	2000	7	DHT03
			C24301	Sinh K24	24	Chính quy	2000	5	DHT05
Bảng SINHVIEN									
MASV	HỌTÊN	TEN	NGAYSINH	GIOTINH	NOISINH				
0241010001	Ngô Thị Nhật	Anh	Nov 27 1982	0	Quảng Ninh, Quảng Bình	C24101			
0241010002	Nguyễn Thị Ngọc	Anh	Mar 21 1983	0	Tân Kỳ, Nghệ An	C24101			
0241010003	Ngô Việt	Bắc	May 11 1982	1	Yên Khánh, Ninh Bình	C24101			
0241010004	Nguyễn Đình	Bình	Oct 6 1982	1	Huế	C24101			
0241010005	Hồ Đăng	Chiến	Jan 20 1982	1	Phong Điền, TTHuế	C24101			
0241020001	Nguyễn Tuấn	Anh	Jul 15 1979	1	Đo Linh, Quảng Trị	C24102			
0241020002	Trần Thị Kim	Anh	Nov 4 1982	0	Phong Điền, TTHuế	C24102			
0241020003	Võ Đức	Ấn	May 24 1982	1	Huế	C24102			
0241020004	Nguyễn Công	Bình	Jun 6 1979	1	Thăng Bình, Quảng Nam	C24102			
0241020005	Nguyễn Thanh	Bình	Apr 24 1982	1	Huế	C24102			
...			

Hình 1.1: Các bảng trong một cơ sở dữ liệu

1.3.2 Bảng (Table)

Như đã nói ở trên, trong cơ sở dữ liệu quan hệ, bảng là đối tượng được sử dụng để tổ chức và lưu trữ dữ liệu. Một cơ sở dữ liệu bao gồm nhiều bảng và mỗi bảng được xác định duy nhất bởi tên bảng. Một bảng bao gồm một tập các dòng và các cột: mỗi

một dòng trong bảng biểu diễn cho một thực thể (trong hình 1.1, mỗi một dòng trong bảng SINHVIEN tương ứng với một sinh viên); và mỗi một cột biểu diễn cho một tính chất của thực thể (chẳng hạn cột NGAYSINH trong bảng SINHVIEN biểu diễn cho

ngày sinh của các sinh viên được lưu trữ trong bảng).

Như vậy, liên quan đến mỗi một bảng bao gồm các yếu tố sau:

- **Tên của bảng:** được sử dụng để xác định duy nhất mỗi bảng trong cơ sở dữ liệu.
- **Cấu trúc của bảng:** Tập các cột trong bảng. Mỗi một cột trong bảng được xác định bởi một *tên cột* và phải có một kiểu dữ liệu nào đó (chẳng hạn cột NGAYSINH trong bảng SINHVIEN ở hình 1.1 có kiểu là DATETIME). Kiểu dữ liệu của mỗi cột qui định giá trị dữ liệu có thể được chấp nhận trên cột đó.
- **Dữ liệu của bảng:** Tập các dòng (bản ghi) hiện có trong bảng.

1.3.3 Khoá của bảng

Trong một cơ sở dữ liệu được thiết kế tốt, mỗi một bảng phải có một hoặc một tập các cột mà giá trị dữ liệu của nó xác định duy nhất một dòng trong một tập các dòng của bảng. Tập một hoặc nhiều cột có tính chất này được gọi là khoá của bảng.

Việc chọn khoá của bảng có vai trò quan trọng trong việc thiết kế và cài đặt các cơ sở dữ liệu quan hệ. Các dòng dữ liệu trong một bảng phải có giá trị khác nhau trên khoá. Bảng MONHOC trong hình dưới đây có khoá là cột MAMONHOC

MAMONHOC	TENMONHOC	SODVHT
HO-001	Hoá đại cương	3
TI-001	Tin học đại cương	4
TI-002	Ngôn ngữ C	5
TI-003	Lý thuyết hệ điều hành	4
TI-004	Cấu trúc dữ liệu và giải thuật	4
TO-001	Đại số tuyến tính	4
TO-002	Giải tích 1	4
TO-003	Bài tập Đại số	2
TO-004	Bài tập Giải tích 1	2
VL-001	Vật lý đại cương	3

Hình 1.2: Bảng MONHOC với khoá chính là MAMONHOC

Một bảng có thể có nhiều tập các cột khác nhau có tính chất của khoá (tức là giá trị của nó xác định duy nhất một dòng dữ liệu trong bảng). Trong trường hợp này, khoá được chọn cho bảng được gọi là *khoá chính* (*primary key*) và những khoá còn lại được gọi là khoá phụ hay là *khoá dự tuyển* (*candidate key/unique key*).

1.3.4 Mối quan hệ và khoá ngoài

Các bảng trong một cơ sở dữ liệu không tồn tại độc lập mà có mối quan hệ mật thiết với nhau về mặt dữ liệu. Mối quan hệ này được thể hiện thông qua ràng buộc *giá*

trị dữ liệu xuất hiện ở bảng này phải có xuất hiện trước trong một bảng khác. Mỗi quan hệ giữa các bảng trong cơ sở dữ liệu nhằm đảm bảo được tính đúng đắn và hợp lệ của dữ liệu trong cơ sở dữ liệu.

Trong hình 1.3, hai bảng LOP và KHOA có mối quan hệ với nhau. Mối quan hệ này đòi hỏi giá trị cột MAKHOA của một dòng (tức là một lớp) trong bảng LOP phải được xác định từ cột MAKHOA của bảng KHOA.

MAKHOA	TENKHOA	DIENTHOAI
DHT01	Khoa Toán cơ - Tin học	054822407
DHT02	Khoa Công nghệ thông tin	054826767
DHT03	Khoa Vật lý	054823462
...

MALOP	TENLOP	KHOA	HEDAOTAO	NAMNHAPHOC	SISO	MAKHOA
C24101	Toán K24	24	Chính quy	2000	5	DHT01
C25101	Toán K25	25	Chính quy	2001	5	DHT01
C25102	Tin K25	25	Chính quy	2001	6	DHT02
C24102	Tin K24	24	Chính quy	2000	8	DHT02
...

Bảng LOP

Hình 1.3: Mối quan hệ giữa hai bảng LOP và KHOA trong cơ sở dữ liệu

Mối quan hệ giữa các bảng trong một cơ sở dữ liệu thể hiện đúng mối quan hệ giữa các thực thể trong thế giới thực. Trong hình 1.3, mối quan hệ giữa hai bảng LOP và KHOA không cho phép một lớp nào đó tồn tại mà lại thuộc vào một khoa không có thật.

Khái niệm *khoá ngoài* (*Foreign Key*) trong cơ sở dữ liệu quan hệ được sử dụng để biểu diễn mối quan hệ giữa các bảng dữ liệu. Một hay một tập các cột trong một bảng mà giá trị của nó được xác định từ khóa chính của một bảng khác được gọi là khoá ngoài. Trong hình 1.3, cột MAKHOA của bảng LOP được gọi là khoá ngoài của bảng này, khoá ngoài này tham chiếu đến khoá chính của bảng KHOA là cột MAKHOA.

1.4 Sơ lược về SQL

1.4.1 Câu lệnh SQL

SQL chuẩn bao gồm khoảng 40 câu lệnh. Bảng 1.1 liệt kê danh sách các câu lệnh thường được sử dụng nhất trong số các câu lệnh của SQL. Trong các hệ quản trị cơ sở dữ liệu khác nhau, mặc dù các câu lệnh đều có cùng dạng và cùng mục đích sử dụng song mỗi một hệ quản trị cơ sở dữ liệu có thể có một số thay đổi nào đó. Điều này đôi khi dẫn đến cú pháp chi tiết của các câu lệnh có thể sẽ khác nhau trong các hệ quản trị cơ sở dữ liệu khác nhau.

Câu lệnh Chức năng

Thao tác dữ liệu

SELECT Truy xuất dữ liệu

INSERT Bổ sung dữ liệu

UPDATE Cập nhật dữ liệu

DELETE Xóa dữ liệu

TRUNCATE Xóa toàn bộ dữ liệu trong bảng

Định nghĩa dữ liệu

CREATE TABLE Tạo bảng

DROP TABLE Xóa bảng

ALTER TABLE Sửa đổi bảng

CREATE VIEW Tạo khung nhìn

ALTER VIEW Sửa đổi khung nhìn

DROP VIEW Xóa khung nhìn

CREATE INDEX Tạo chỉ mục

DROP INDEX Xóa chỉ mục

CREATE SCHEMA Tạo lược đồ cơ sở dữ liệu

DROP SCHEMA Xóa lược đồ cơ sở dữ liệu

CREATE PROCEDURE Tạo thủ tục lưu trữ

ALTER PROCEDURE Sửa đổi thủ tục lưu trữ

DROP PROCEDURE Xóa thủ tục lưu trữ

CREATE FUNCTION Tạo hàm (do người sử dụng định nghĩa)

ALTER FUNCTION Sửa đổi hàm

DROP FUNCTION Xoá hàm

CREATE TRIGGER Tạo trigger

ALTER TRIGGER Sửa đổi trigger

DROP TRIGGER Xoá trigger

Điều khiển truy cập

GRANT Cấp phát quyền cho người sử dụng

REVOKE Thu hồi quyền từ người sử dụng

Quản lý giao tác

COMMIT Ủy thác (kết thúc thành công) giao tác ROLLBACK

Quay lui giao tác

SAVE TRANSACTION Đánh dấu một điểm trong giao tác

Lập trình

DECLARE Khai báo biến hoặc định nghĩa con trỏ OPEN Mở một con trỏ để truy

xuất kết quả truy vấn FETCH Đọc một dòng trong kết quả truy vấn (sử dụng con

trỏ) CLOSE Đóng một con trỏ

EXECUTE Thực thi một câu lệnh SQL

Bảng 1.1: Một số câu lệnh thông dụng trong SQL

Các câu lệnh của SQL đều được bắt đầu bởi các từ lệnh, là một từ khoá cho biết chức năng của câu lệnh (chẳng hạn SELECT, DELETE, COMMIT). Sau từ lệnh là các mệnh đề của câu lệnh. Mỗi một mệnh đề trong câu lệnh cũng được bắt đầu bởi một từ khoá (chẳng hạn FROM, WHERE,...).

Ví dụ 1.1: Câu lệnh:

```
SELECT masv, hodem, ten  
FROM sinhvien  
WHERE malop='C24102'
```

dùng để truy xuất dữ liệu trong bảng SINHVIEN được bắt đầu bởi từ lệnh SELECT, trong câu lệnh bao gồm hai mệnh đề: mệnh đề FROM chỉ định tên của bảng cần truy xuất dữ liệu và mệnh đề WHERE chỉ định điều kiện truy vấn dữ liệu.

1.4.2 Quy tắc sử dụng tên trong SQL

Các đối tượng trong cơ sở dữ liệu dựa trên SQL được xác định thông qua tên của đối tượng. Tên của các đối tượng là duy nhất trong mỗi cơ sở dữ liệu. Tên được sử dụng nhiều nhất trong các truy vấn SQL và được xem là nền tảng trong cơ sở dữ liệu quan hệ là tên bảng và tên cột.

Trong các cơ sở dữ liệu lớn với nhiều người sử dụng, khi ta chỉ định tên của một bảng nào đó trong câu lệnh SQL, hệ quản trị cơ sở dữ liệu hiểu đó là tên của bảng do ta sở hữu (tức là bảng do ta tạo ra). Thông thường, trong các hệ quản trị cơ sở dữ liệu này cho phép những người dùng khác nhau tạo ra những bảng trùng tên với nhau mà không gây ra xung đột về tên. Nếu trong một câu lệnh SQL ta cần chỉ đến một bảng do một người dùng khác sở hữu (hiển nhiên là phải được phép) thì tên của bảng phải được viết sau tên của người sở hữu và phân cách với tên người sở hữu bởi dấu chấm:

tên_người_sở_hữu.tên_bảng

Một số đối tượng cơ sở dữ liệu khác (như khung nhìn, thủ tục, hàm), việc sử dụng tên cũng tương tự như đối với bảng.

Ta có thể sử dụng tên cột một cách bình thường trong các câu lệnh SQL bằng cách chỉ cần chỉ định tên của cột trong bảng. Tuy nhiên, nếu trong câu lệnh có liên quan đến hai cột trở lên có cùng tên trong các bảng khác nhau thì bắt buộc phải chỉ định thêm tên bảng trước tên cột; tên bảng và tên cột được phân cách nhau bởi dấu chấm.

Ví dụ: Ví dụ dưới đây minh họa cho ta thấy việc sử dụng tên bảng và tên cột trong câu lệnh SQL

```
SELECT masv, hodem, ten, sinhvien.malop, tenlop
FROM dbo.sinhvien, dbo.lop
WHERE sinhvien.malop = lop.malop
```

1.4.3 Kiểu dữ liệu

Chuẩn ANSI/ISO SQL cung cấp các kiểu dữ liệu khác nhau để sử dụng trong các cơ sở dữ liệu dựa trên SQL và trong ngôn ngữ SQL. Dựa trên cơ sở các kiểu dữ liệu do chuẩn ANSI/ISO SQL cung cấp, các hệ quản trị cơ sở dữ liệu thương mại hiện nay có thể sử dụng các dạng dữ liệu khác nhau trong sản phẩm của mình. Bảng 1.2 dưới đây liệt kê một số kiểu dữ liệu thông dụng được sử dụng trong SQL.

Tên kiểu Mô tả

CHAR (n) Kiểu chuỗi với độ dài cố định

NCHAR (n) Kiểu chuỗi với độ dài cố định hỗ trợ UNICODE

VARCHAR (n) Kiểu chuỗi với độ dài chính xác

NVARCHAR (n) Kiểu chuỗi với độ dài chính xác hỗ trợ UNICODE

INTEGER Số nguyên có giá trị từ -2^{31} đến $2^{31} - 1$

INT Như kiểu Integer

TINYTINT Số nguyên có giá trị từ 0 đến 255.

SMALLINT Số nguyên có giá trị từ -2^{15} đến $2^{15} - 1$

BIGINT Số nguyên có giá trị từ -2^{63} đến $2^{63} - 1$

NUMERIC (p,s) Kiểu số với độ chính xác cố định.

DECIMAL (p,s) Tương tự kiểu Numeric

FLOAT Số thực có giá trị từ $-1.79E+308$ đến $1.79E+308$ REAL Số thực

có giá trị từ $-3.40E + 38$ đến $3.40E + 38$ MONEY Kiểu tiền tệ

BIT Kiểu bit (có giá trị 0 hoặc 1)

DATETIME Kiểu ngày giờ (chính xác đến phần trăm của giây)

SMALLDATETIME Kiểu ngày giờ (chính xác đến phút)

TIMESTAMP

BINARY Dữ liệu nhị phân với độ dài cố định (tối đa 8000 bytes) VARBINARY

Dữ liệu nhị phân với độ dài chính xác (tối đa 8000 bytes)

IMAGE Dữ liệu nhị phân với độ dài chính xác (tối đa 2,147,483,647 bytes)

TEXT Dữ liệu kiểu chuỗi với độ dài lớn (tối đa 2,147,483,647 ký tự)

NTEXT Dữ liệu kiểu chuỗi với độ dài lớn và hỗ trợ UNICODE (tối đa 1,073,741,823 ký tự)

Bảng 1.2: Một số kiểu dữ liệu thông dụng trong SQL

Ví dụ 1.2: Câu lệnh dưới đây định nghĩa bảng với kiểu dữ liệu được qui định cho các cột trong bảng

```
CREATE TABLE NHANVIEN
```



```
(
    MANV NVARCHAR(10) NOT NULL,
    HOTEN NVARCHAR(30) NOT NULL,
    GIOITINH BIT,
    NGAYSINH SMALLDATETIME,
    NOISINH NCHAR(50),
    HSLUONG DECIMAL(4,2),
    MADV INT
)
```

1.4.4 Giá trị NULL

Một cơ sở dữ liệu là sự phản ánh của một hệ thống trong thế giới thực, do đó các giá trị dữ liệu tồn tại trong cơ sở dữ liệu có thể không xác định được. Một giá trị không xác định được xuất hiện trong cơ sở dữ liệu có thể do một số nguyên nhân sau:

- Giá trị đó có tồn tại nhưng không biết.

- Không xác định được giá trị đó có tồn tại hay không.
- Tại một thời điểm nào đó giá trị chưa có nhưng rồi có thể sẽ có.

Giá trị bị lỗi do tính toán (trần số, chia cho không,...)

Những giá trị không xác định được biểu diễn trong cơ sở dữ liệu quan hệ bởi các giá trị NULL. Đây là giá trị đặc biệt và không nên nhầm lẫn với chuỗi rỗng (đối với dữ liệu kiểu chuỗi) hay giá trị không (đối với giá trị kiểu số). Giá trị NULL đóng một vai trò quan trọng trong các cơ sở dữ liệu và hầu hết các hệ quản trị cơ sở dữ liệu quan hệ hiện nay đều hỗ trợ việc sử dụng giá trị này.

1.5 Kết chương

Như vậy, SQL (viết tắt của *Structured Query Language*) là hệ thống ngôn ngữ được sử dụng cho các hệ quản trị cơ sở dữ liệu quan hệ. Thông qua SQL có thể thực hiện được các thao tác trên cơ sở dữ liệu như định nghĩa dữ liệu, thao tác dữ liệu, điều khiển truy cập, quản lý toàn vẹn dữ liệu... SQL là một thành phần quan trọng và không thể thiếu trong hệ quản trị cơ sở dữ liệu quan hệ.

SQL ra đời nhằm sử dụng cho các cơ sở dữ liệu theo mô hình quan hệ. Trong một cơ sở dữ liệu quan hệ, dữ liệu được tổ chức và lưu trữ trong các bảng. Mỗi một bảng là một tập hợp bao gồm các dòng và các cột; mỗi một dòng là một bản ghi và mỗi một cột tương ứng với một trường, tập các tên cột cùng với kiểu dữ liệu và các tính chất khác tạo nên cấu trúc của bảng, tập các dòng trong bảng chính là dữ liệu của bảng.

Các bảng trong một cơ sở dữ liệu có mối quan hệ với nhau. Các mối quan hệ được biểu diễn thông qua khoá chính và khoá ngoài của các bảng. Khoá chính của bảng là tập một hoặc nhiều cột có giá trị duy nhất trong bảng và do đó giá trị của nó xác định duy nhất một dòng dữ liệu trong bảng. Một khoá ngoài là một tập một hoặc nhiều cột có giá trị được xác định từ khoá chính của các bảng khác.

□

Chương 2

NGÔN NGỮ THAO TÁC DỮ LIỆU

Đối với đa số người sử dụng, SQL được xem như là công cụ hữu hiệu để thực hiện các yêu cầu truy vấn và thao tác trên dữ liệu. Trong chương này, ta sẽ bàn luận đến nhóm các câu lệnh trong SQL được sử dụng cho mục đích này. Nhóm các câu lệnh này được gọi chung là ngôn ngữ thao tác dữ liệu (DML: Data Manipulation Language) bao gồm các câu lệnh sau:

- SELECT: Sử dụng để truy xuất dữ liệu từ một hoặc nhiều bảng.
- INSERT: Bổ sung dữ liệu.
- UPDATE: Cập nhật dữ liệu
- DELETE: Xoá dữ liệu

Trong số các câu lệnh này, có thể nói SELECT là câu lệnh tương đối phức tạp và được sử dụng nhiều trong cơ sở dữ liệu. Với câu lệnh này, ta không chỉ thực hiện các yêu cầu truy xuất dữ liệu đơn thuần mà còn có thể thực hiện được các yêu cầu thống kê dữ liệu phức tạp. Cũng chính vì vậy, phần đầu của chương này sẽ tập trung tương đối nhiều đến câu lệnh SELECT. Các câu lệnh INSERT, UPDATE và DELETE được bàn luận đến ở cuối chương

2.1 Truy xuất dữ liệu với câu lệnh SELECT

Câu lệnh SELECT được sử dụng để truy xuất dữ liệu từ các dòng và các cột của một hay nhiều bảng, khung nhìn. Câu lệnh này có thể dùng để thực hiện phép chọn (tức là truy xuất một tập con các dòng trong một hay nhiều bảng), phép chiếu (tức là truy xuất một tập con các cột trong một hay nhiều bảng) và phép nối (tức là liên kết các dòng trong hai hay nhiều bảng để truy xuất dữ liệu). Ngoài ra, câu lệnh này còn cung cấp khả năng thực hiện các thao tác truy vấn và thống kê dữ liệu phức tạp khác.

Cú pháp chung của câu lệnh SELECT có dạng:

```
SELECT [ALL | DISTINCT] [TOP n] danh_sách_chọn  
[INTO tên_bảng_mới]  
FROM danh_sách_bảng/khung_nhìn  
[WHERE điều_kiện]  
[GROUP BY danh_sách_cột]  
[HAVING điều_kiện]
```

```
[ORDER BY cột_sắp_xếp]
[COMPUTE danh_sách_hàm_gộp [BY danh_sách_cột]]
```

Điều cần lưu ý đầu tiên đối với câu lệnh này là các thành phần trong câu lệnh SELECT nếu được sử dụng phải tuân theo đúng thứ tự như trong cú pháp. Nếu không, câu lệnh sẽ được xem là không hợp lệ.

Câu lệnh SELECT được sử dụng để tác động lên các bảng dữ liệu và kết quả của câu lệnh cũng được hiển thị dưới dạng bảng, tức là một tập hợp các dòng và các cột (ngoại trừ trường hợp sử dụng câu lệnh SELECT với mệnh đề COMPUTE). **Ví dụ 2.1:** Kết quả của câu lệnh sau đây cho biết mã lớp, tên lớp và hệ đào tạo của các lớp hiện có

```
SELECT malop,tenlop,hedaotao
FROM lop
```

MALOP	TENLOP	HEDAOTAO
C24101	Toán K24	Chính quy
C24102	Tin K24	Chính quy
C24103	Lý K24	Chính quy
C24301	Sinh K24	Chính quy
C25101	Toán K25	Chính quy
C25102	Tin K25	Chính quy
C25103	Lý K25	Chính quy
C25301	Sinh K25	Chính quy
C26101	Toán K26	Chính quy
C26102	Tin K26	Chính quy

2.1.1 Mệnh đề FROM

Mệnh đề FROM trong câu lệnh SELECT được sử dụng nhằm chỉ định các bảng và khung nhìn cần truy xuất dữ liệu. Sau FROM là danh sách tên của các bảng và khung nhìn tham gia vào truy vấn, tên của các bảng và khung nhìn được phân cách nhau bởi dấu phẩy.

Ví dụ 2.2: Câu lệnh dưới đây hiển thị danh sách các khoa trong trường

```
SELECT * FROM khoa
```

kết quả câu lệnh như sau:

MAKHOA	TENKHOA	DIENTHOA
DHT01	Khoa Toán cơ - Tin học	054822407
DHT02	Khoa Công nghệ thông tin	054826767
DHT03	Khoa Vật lý	054823462
DHT04	Khoa Hoá học	054823952
DHT05	Khoa Sinh học	054822934
DHT06	Khoa Địa lý - Địa chất	054823837
DHT07	Khoa Ngữ văn	054821132
DHT08	Khoa Lịch sử	054823832
DHT09	Khoa Mác - Lê Nin	054825696
DHT10	Khoa Luật	054821132

Ta có thể sử dụng các bí danh cho các bảng hay khung nhìn trong câu lệnh SELECT. Bí danh được gán trong mệnh đề FROM bằng cách chỉ định bí danh ngay sau tên bảng.

Ví dụ 2.3: câu lệnh sau gán bí danh là *a* cho bảng *khoa*

```
SELECT * FROM khoa a
```

2.1.2 Danh sách chọn trong câu lệnh SELECT

Danh sách chọn trong câu lệnh SELECT được sử dụng để chỉ định các trường, các biểu thức cần hiển thị trong các cột của kết quả truy vấn. Các trường, các biểu thức được chỉ định ngay sau từ khoá SELECT và phân cách nhau bởi dấu phẩy. Sử dụng danh sách chọn trong câu lệnh SELECT bao gồm các trường hợp sau:

a. Chọn tất cả các cột trong bảng

Khi cần hiển thị tất cả các trường trong các bảng, sử dụng ký tự * trong danh sách chọn thay vì phải liệt kê danh sách tất cả các cột. Trong trường hợp này, các cột được hiển thị trong kết quả truy vấn sẽ tuân theo thứ tự mà chúng đã được tạo ra khi bảng được định nghĩa.

Ví dụ 2.4: Câu lệnh

```
SELECT * FROM lop
```

cho kết quả bao như sau:

MALOP	TENLOP	KHOA	HEDAOTAO	NAMNHAPHOC	MAKHO
C24101	Toán K24	24	Chính quy	2000	DHT01
C24102	Tin K24	24	Chính quy	2000	DHT02
C24103	Lý K24	24	Chính quy	2000	DHT03
C24301	Sinh K24	24	Chính quy	2000	DHT05
C25101	Toán K25	25	Chính quy	2001	DHT01
C25102	Tin K25	25	Chính quy	2001	DHT02
C25103	Lý K25	25	Chính quy	2001	DHT03
C25301	Sinh K25	25	Chính quy	2001	DHT05
C26101	Toán K26	26	Chính quy	2002	DHT01
C26102	Tin K26	26	Chính quy	2002	DHT02

b. Tên cột trong danh sách chọn

Trong trường hợp cần chỉ định cụ thể các cột cần hiển thị trong kết quả truy vấn, ta chỉ định danh sách các tên cột trong danh sách chọn. Thứ tự của các cột trong kết quả truy vấn tuân theo thứ tự của các trường trong danh sách chọn. **Ví dụ 2.5:** Câu lệnh

```
SELECT malop,tenlop,namnhaphoc,khoa
FROM lop
```

cho biết mã lớp, tên lớp, năm nhập học và khoá của các lớp và có kết quả như sau:

MALOP	TENLOP	NAMNHAPHOC	KHO
C24101	Toán K24	2000	24
C24102	Tin K24	2000	24
C24103	Lý K24	2000	24
C24301	Sinh K24	2000	24
C25101	Toán K25	2001	25
C25102	Tin K25	2001	25
C25103	Lý K25	2001	25
C25301	Sinh K25	2001	25
C26101	Toán K26	2002	26
C26102	Tin K26	2002	26

Lưu ý: Nếu truy vấn được thực hiện trên nhiều bảng/khung nhìn và trong các bảng/khung nhìn có các trường trùng tên thì tên của những trường này nếu xuất hiện trong danh sách chọn phải được viết dưới dạng:

tên_bảng.tên_trường

Ví dụ 2.6:

```
SELECT malop, tenlop, lop.makhoa, tenkhoa
FROM lop, khoa
WHERE lop.makhoa = khoa.makhoa
```

Giáo trình SQL 21

Khoa Công nghệ Thông tin - Trường ĐHKH Huế *Trần Nguyên Phong*

c. Thay đổi tiêu đề các cột

Trong kết quả truy vấn, tiêu đề của các cột mặc định sẽ là tên của các trường tương ứng trong bảng. Tuy nhiên, để các tiêu đề trở nên thân thiện hơn, ta có thể đổi tên các tiêu đề của các cột. Để đặt tiêu đề cho một cột nào đó, ta sử dụng cách viết:

tiêu_đề_cột = tên_trường

hoặc tên_trường AS tiêu_đề_cột

hoặc tên_trường tiêu_đề_cột

Ví dụ 2.7: Câu lệnh dưới đây:

```
SELECT 'Mã lớp' = malop, tenlop 'Tên lớp', khoa AS
'Khoá' FROM lop
```

cho biết mã lớp, tên lớp và khoá học của các lớp trong trường. Kết quả của câu lệnh như sau:

Mã lớp	Tên Lớp	Khoá
C24101	Toán K24	24
C24102	Tin K24	24
C24103	Lý K24	24
C24301	Sinh K24	24
C25101	Toán K25	25
C25102	Tin K25	25
C25103	Lý K25	25
C25301	Sinh K25	25
C26101	Toán K26	26
C26102	Tin K26	26

d. Sử dụng cấu trúc CASE trong danh sách chọn

Cấu trúc CASE được sử dụng trong danh sách chọn nhằm thay đổi kết quả của

truy vấn tùy thuộc vào các trường hợp khác nhau. Cấu trúc này có cú pháp như sau:

```
CASE biểu_thức
    WHEN biểu_thức_kiểm_tra THEN kết_quả
    [ ... ]
    [ELSE k ế t_quả_của_else]
END
```

hoặc:

```
CASE
    WHEN đi_ề_u_kiệ_n THEN kết_quả
    [ ... ]
    [ELSE k ế t_quả_của_else]
END
```

Giáo trình SQL 22

Khoa Công nghệ Thông tin - Trường ĐHKH Huế *Trần Nguyên Phong*

Ví dụ 2.8: Để hiển thị mã, họ tên và giới tính (nam hoặc nữ) của các sinh viên, ta sử dụng câu lệnh

```
SELECT masv,hodem,ten,
       CASE gioitinh
    WHEN 1 THEN 'Nam'
    ELSE 'Nữ'
    END AS gioitinh
FROM sinhvien
```

hoặc:

```
SELECT masv,hodem,ten,
       CASE
    WHEN gioitinh=1 THEN 'Nam'
    ELSE 'Nữ'
    END AS gioitinh
FROM sinhvien
```

Kết quả của hai câu lệnh trên đều có dạng như sau

MASV	HODEM	TEN	GIOITINH
0241010001	Ngô Thị Nhật	Anh	Nữ
0241010002	Nguyễn Thị Ngọc	Anh	Nữ
0241010003	Ngô Việt	Bắc	Nam
0241010004	Nguyễn Đình	Bình	Nam
0241010005	Hồ Đăng	Chiến	Nam
0241020001	Nguyễn Tuấn	Anh	Nam
0241020002	Trần Thị Kim	Anh	Nữ
0241020003	Võ Đức	Ấn	Nam
0241020004	Nguyễn Công	Bình	Nam
0241020005	Nguyễn Thanh	Bình	Nam
0241020006	Lê Thị Thanh	Châu	Nữ
0241020007	Bùi Đình	Chiến	Nam
0241020008	Nguyễn Công	Chinh	Nam
...

e. Hằng và biểu thức trong danh sách chọn

Ngoài danh sách trường, trong danh sách chọn của câu lệnh SELECT còn có thể sử dụng các biểu thức. Mỗi một biểu thức trong danh sách chọn trở thành một cột trong kết quả truy vấn.

Ví dụ 2.9: câu lệnh dưới đây cho biết tên và số tiết của các môn học

```
SELECT tenmonhoc, sodvht*15 AS sotiet
FROM monhoc
```

Giáo trình SQL 23

Khoa Công nghệ Thông tin - Trường ĐHKH Huế *Trần Nguyên Phong*

TENMONHOC	SOTIE
Hoá đại cương	45
Tin học đại cương	60
Ngôn ngữ C	75
Lý thuyết hệ điều hành	60
Cấu trúc dữ liệu và ...	60
Đại số tuyến tính	60
Giải tích 1	60
Bài tập Đại số	30
Bài tập Giải tích 1	30
Vật lý đại cương	45

Nếu trong danh sách chọn có sự xuất hiện của giá trị hằng thì giá trị này sẽ xuất hiện trong một cột của kết quả truy vấn ở tất cả các dòng

Ví dụ 2.10: Câu lệnh

```
SELECT tenmonhoc, 'Số tiết: ', sodvht*15 AS sotiet
FROM monhoc
```

cho kết quả như sau:

TENMONHOC	(No column name)	SOTIE
Hóa đại cương	Số tiết:	45
Tin học đại cương	Số tiết:	60
Ngôn ngữ C	Số tiết:	75
Lý thuyết hệ điều hành	Số tiết:	60
Cấu trúc dữ liệu và giải thuật	Số tiết:	60
Đại số tuyến tính	Số tiết:	60
Giải tích 1	Số tiết:	60
Bài tập Đại số	Số tiết:	30
Bài tập Giải tích 1	Số tiết:	30
Vật lý đại cương	Số tiết:	45

f. Loại bỏ các dòng dữ liệu trùng nhau trong kết quả truy vấn

Trong kết quả của truy vấn có thể xuất hiện các dòng dữ liệu trùng nhau. Để loại bỏ bớt các dòng này, ta chỉ định thêm từ khóa DISTINCT ngay sau từ khóa SELECT.

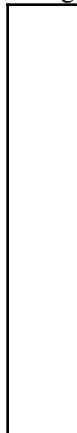
Ví dụ 2.11: Hai câu lệnh dưới đây

```
SELECT khoa FROM lop
```

và:

```
SELECT DISTINCT khoa FROM lop
```

có kết quả lần lượt như sau:

g. Giới hạn số lượng dòng trong kết quả truy vấn

Kết quả của truy vấn được hiển thị thường sẽ là tất cả các dòng dữ liệu truy vấn được. Trong trường hợp cần hạn chế số lượng các dòng xuất hiện trong kết quả truy vấn, ta chỉ định thêm mệnh đề TOP ngay trước danh sách chọn của câu lệnh SELECT.

Ví dụ 2.12: Câu lệnh dưới đây hiển thị họ tên và ngày sinh của 5 sinh viên đầu tiên trong danh sách

```
SELECT TOP 5 hodem,ten,ngaysinh  
FROM sinhvien
```

Ngoài cách chỉ định cụ thể số lượng dòng cần hiển thị trong kết quả truy vấn, ta có thể chỉ định số lượng các dòng cần hiển thị theo tỷ lệ phần trăm bằng cách sử dụng thêm từ khoá PERCENT như ở ví dụ dưới đây.

Ví dụ 2.13: Câu lệnh dưới đây hiển thị họ tên và ngày sinh của 10% số lượng sinh viên hiện có trong bảng SINHVIEN

```
SELECT TOP 10 PERCENT hodem,ten,ngaysinh  
FROM sinhvien
```

2.1.3 Chỉ định điều kiện truy vấn dữ liệu

Mệnh đề WHERE trong câu lệnh SELECT được sử dụng nhằm xác định các điều kiện đối với việc truy xuất dữ liệu. Sau mệnh đề WHERE là một biểu thức logic và chỉ những dòng dữ liệu nào thoả mãn điều kiện được chỉ định mới được hiển thị trong kết quả truy vấn.

Ví dụ 2.14: Câu lệnh dưới đây hiển thị danh sách các môn học có số đơn vị học trình lớn hơn 3

```
SELECT * FROM monhoc  
WHERE sodvht>3
```

Kết quả của câu lệnh này như sau:

MAMONHOC	TENMONHOC	SODVHT
TI-001	Tin học đại cương	4
TI-002	Ngôn ngữ C	5
TI-003	Lý thuyết hệ điều hành	4
TI-004	Cấu trúc dữ liệu và giải thuật	4
TO-001	Đại số tuyến tính	4
TO-002	Giải tích 1	4

Trong mệnh đề WHERE thường sử dụng:

- Các toán tử kết hợp điều kiện (AND, OR)
- Các toán tử so sánh
- Kiểm tra giới hạn của dữ liệu (BETWEEN/ NOT BETWEEN)
- Danh sách
- Kiểm tra khuôn dạng dữ liệu.
- Các giá trị NULL

a. Các toán tử so sánh

Toán tử ý nghĩa

= Bằng

> Lớn hơn

< Nhỏ hơn

>= Lớn hơn hoặc bằng

<= Nhỏ hơn hoặc bằng

<> Khác

!> Không lớn hơn

!< Không nhỏ hơn

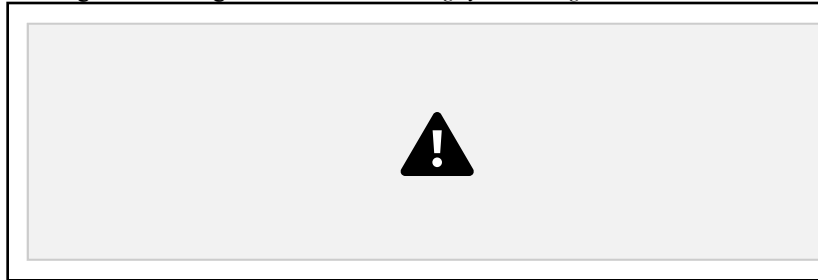
Ví dụ 2.15: Câu lệnh:

```
SELECT masv,hodem,ten,ngaysinh
FROM sinhvien
WHERE (ten='Anh')
```

AND (YEAR(GETDATE()) - YEAR(ngaysinh) <= 20) cho biết mã, họ tên và ngày sinh của các sinh viên có tên là *Anh* và có tuổi nhỏ hơn hoặc bằng 20.

Giáo trình SQL 26

Khoa Công nghệ Thông tin - Trường ĐHKH Huế *Trần Nguyên Phong*

b. Kiểm tra giới hạn của dữ liệu

Để kiểm tra xem giá trị dữ liệu nằm trong (ngoài) một khoảng nào đó, ta sử dụng toán tử BETWEEN (NOT BETWEEN) như sau:

Cách sử dụng Ý nghĩa

giá_trị BETWEEN a AND b $a \leq \text{giá_trị} \leq b$

giá_trị NOT BETWEEN a AND b ($\text{giá_trị} < a$) AND ($\text{giá_trị} > b$)

Ví dụ 2.16: Câu lệnh dưới đây cho biết họ tên và tuổi của các sinh viên có tên là *Bình* và có tuổi nằm trong khoảng từ 20 đến 22

```
SELECT hodem, ten, year(getdate()) - year(ngaysinh) AS tuoi
FROM sinhvien
WHERE ten = 'Bình' AND
YEAR(GETDATE()) - YEAR(ngaysinh) BETWEEN 20 AND 22
```

c. Danh sách (IN và NOT IN)

Từ khoá IN được sử dụng khi ta cần chỉ định điều kiện tìm kiếm dữ liệu cho câu lệnh SELECT là một danh sách các giá trị. Sau IN (hoặc NOT IN) có thể là một danh sách các giá trị hoặc là một câu lệnh SELECT khác.

Ví dụ 2.17: Để biết danh sách các môn học có số đơn vị học trình là 2, 4 hoặc 5, thay vì sử dụng câu lệnh

```
SELECT * FROM monhoc
WHERE sodvht=2 OR sodvht=4 OR sodvht=5
```

ta có thể sử dụng câu lệnh

```
SELECT * FROM monhoc
WHERE sodvht IN (2, 4, 5)
```

d. Toán tử LIKE và các ký tự đại diện

Từ khoá LIKE (NOT LIKE) sử dụng trong câu lệnh SELECT nhằm mô tả khuôn dạng của dữ liệu cần tìm kiếm. Chúng thường được kết hợp với các ký tự đại diện sau đây:

Giáo trình SQL 27

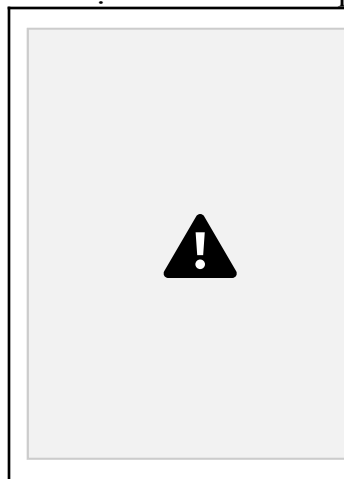
Khoa Công nghệ Thông tin - Trường ĐHKH Huế *Trần Nguyên Phong*

Ký tự đại diện	ý nghĩa
%	Chuỗi ký tự bất kỳ gồm không hoặc nhiều ký tự
_	Ký tự đơn bất kỳ
[]	Ký tự đơn bất kỳ trong giới hạn được chỉ định (ví dụ [a-f]) hay một tập (ví dụ [abcdef])
[^]	Ký tự đơn bất kỳ không nằm trong giới hạn được chỉ định (ví dụ [^a-f] hay một tập (ví dụ [^abcdef])).

Ví dụ 2.18: Câu lệnh dưới đây

```
SELECT hodem,ten FROM sinhvien  
WHERE hodem LIKE 'Lê%'
```

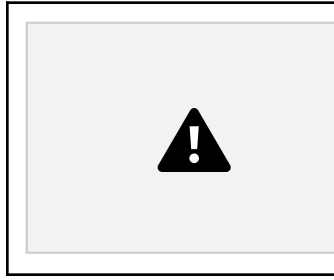
cho biết họ tên của các sinh viên có họ là *Lê* và có kết quả như sau

Câu lệnh:

```
SELECT hodem,ten FROM sinhvien  
WHERE hodem LIKE 'Lê%' AND ten LIKE '[AB]%'
```

Có kết quả là:

e. Giá trị NULL

Dữ liệu trong một cột cho phép NULL sẽ nhận giá trị NULL trong các trường hợp sau:

Giáo trình SQL 28

Khoa Công nghệ Thông tin - Trường ĐHKH Huế *Trần Nguyên Phong*

- Nếu không có dữ liệu được nhập cho cột và không có mặc định cho cột hay kiểu dữ liệu trên cột đó.
- Người sử dụng trực tiếp đưa giá trị NULL vào cho cột đó.
- Một cột có kiểu dữ liệu là kiểu số sẽ chứa giá trị NULL nếu giá trị được chỉ định gây tràn số.

Trong mệnh đề WHERE, để kiểm tra giá trị của một cột có giá trị NULL hay không, ta sử dụng cách viết:

```
WHERE tên_cột IS NULL
```

hoặc:

```
WHERE tên_cột IS NOT NULL
```

2.1.4 Tạo mới bảng dữ liệu từ kết quả của câu lệnh SELECT

Câu lệnh SELECT ... INTO có tác dụng tạo một bảng mới có cấu trúc và dữ liệu được xác định từ kết quả của truy vấn. Bảng mới được tạo ra sẽ có số cột bằng số cột được chỉ định trong danh sách chọn và số dòng sẽ là số dòng kết quả của truy vấn **Ví dụ 2.19:** Câu lệnh dưới đây truy vấn dữ liệu từ bảng SINHVIEN và tạo một bảng TUOISV bao gồm các trường HODEM, TEN và TUOI

```
SELECT hodem, ten, YEAR(GETDATE()) - YEAR(ngaysinh) AS tuoi  
INTO tuoisv  
FROM sinhvien
```

Lưu ý: Nếu trong danh sách chọn có các biểu thức thì những biểu thức này phải được đặt tiêu đề.

2.1.5 Sắp xếp kết quả truy vấn

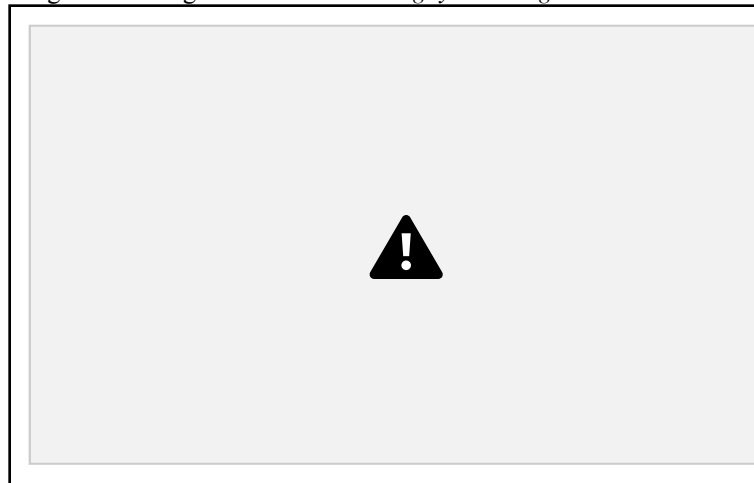
Mặc định, các dòng dữ liệu trong kết quả của câu truy vấn tuân theo thứ tự của chúng trong bảng dữ liệu hoặc được sắp xếp theo chỉ mục (nếu trên bảng có chỉ mục). Trong trường hợp muốn dữ liệu được sắp xếp theo chiều tăng hoặc giảm của giá trị của một hoặc nhiều trường, ta sử dụng thêm mệnh đề ORDER BY trong câu lệnh SELECT; Sau ORDER BY là danh sách các cột cần sắp xếp (tối đa là 16 cột). Dữ liệu được sắp xếp có thể theo chiều tăng (ASC) hoặc giảm (DESC), mặc định là sắp xếp theo chiều tăng.

Ví dụ 2.20: Câu lệnh dưới đây hiển thị danh sách các môn học và sắp xếp theo chiều giảm dần của số đơn vị học trình

```
SELECT * FROM monhoc
ORDER BY sodvht DESC
```

Giáo trình SQL 29

Khoa Công nghệ Thông tin - Trường ĐHKH Huế *Trần Nguyên Phong*

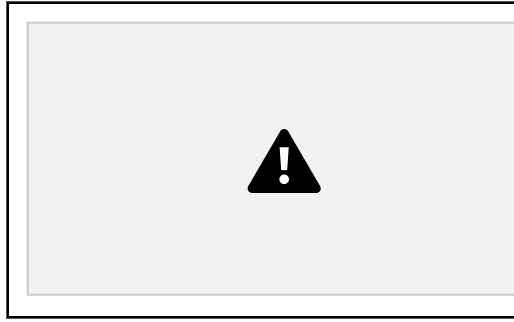

Nếu sau ORDER BY có nhiều cột thì việc sắp xếp dữ liệu sẽ được ưu tiên theo thứ tự từ trái qua phải.

Ví dụ 2.21: Câu lệnh

```
SELECT hodem,ten,gioitinh,
       YEAR(GETDATE())-YEAR(ngaysinh) AS tuoi
FROM sinhvien
WHERE ten='Bình'
ORDER BY gioitinh,tuoi
```

có kết quả là:

Thay vì chỉ định tên cột sau ORDER BY, ta có thể chỉ định số thứ tự của cột cần được sắp xếp. Câu lệnh ở ví dụ trên có thể được viết lại như sau: SELECT

```
hodem,ten,gioitinh,  
    YEAR(GETDATE())-YEAR(ngaysinh) AS tuoi  
FROM sinhvien  
WHERE ten='Bình'  
ORDER BY 3, 4
```

Giáo trình SQL 30

Khoa Công nghệ Thông tin - Trường ĐHKH Huế *Trần Nguyên Phong*

2.1.6 Phép hợp

Phép hợp được sử dụng trong trường hợp ta cần gộp kết quả của hai hay nhiều truy vấn thành một tập kết quả duy nhất. SQL cung cấp toán tử UNION để thực hiện phép hợp. Cú pháp như sau

```
Câu_lệnh_1  
UNION [ALL] Câu_lệnh_2  
[UNION [ALL] Câu_lệnh_3]  
...  
[UNION [ALL] Câu_lệnh_n]  
[ORDER BY cột_sắp_xếp]  
[COMPUTE danh_sách_hàm_gộp [BY danh_sách_cột]]
```

Trong đó

Câu_lệnh_1 có dạng

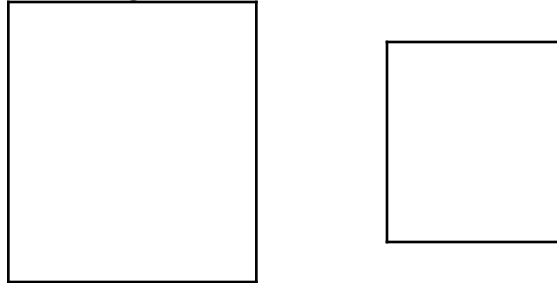
```
SELECT danh_sách_cột  
[INTO tên_bảng_mới]  
[FROM danh_sách_bảng|khung_nhìn]  
[WHERE điều_ kiện]  
[GROUP BY danh_sách_cột]
```

[HAVING *điều kiện*]

và *Câu_lệnh_i* ($i = 2, \dots, n$) có dạng

```
SELECT danh_sách_cột
[FROM danh_sách_bảng | khung_nhìn]
[WHERE điều kiện]
[GROUP BY danh_sách_cột]
[HAVING điều kiện]
```

Ví dụ 2.22: Giả sử ta có hai bảng Table1 và Table2 lần lượt như sau:

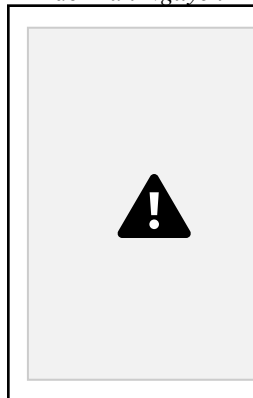
câu lệnh

```
SELECT A,B FROM
Table1 UNION
SELECT D,E FROM
```

table2 Cho kết quả như sau:

Giáo trình SQL 31

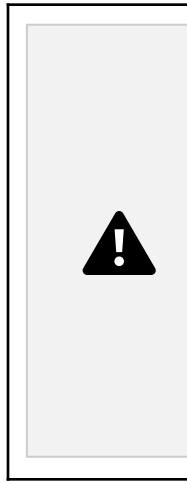
Khoa Công nghệ Thông tin - Trường ĐHKH Huế *Trần Nguyên Phong*

Mặc định, nếu trong các truy vấn thành phần của phép hợp xuất hiện những dòng dữ liệu giống nhau thì trong kết quả truy vấn chỉ giữ lại một dòng. Nếu muốn giữ lại các dòng này, ta phải sử dụng thêm từ khoá ALL trong truy vấn thành phần. **Ví dụ 2.23:** Câu lệnh

```
SELECT A,B FROM Table1
UNION ALL
SELECT D,E FROM table2
```

Cho kết quả như sau

Khi sử dụng toán tử UNION để thực hiện phép hợp, ta cần chú ý các nguyên tắc sau: • Danh sách cột trong các truy vấn thành phần phải có cùng số lượng. • Các cột tương ứng trong tất cả các bảng, hoặc tập con bất kỳ các cột được sử dụng trong bản thân mỗi truy vấn thành phần phải cùng kiểu dữ liệu. • Các cột tương ứng trong bản thân từng truy vấn thành phần của một câu lệnh UNION phải xuất hiện theo thứ tự như nhau. Nguyên nhân là do phép hợp so sánh các cột từng cột một theo thứ tự được cho trong mỗi truy vấn. • Khi các kiểu dữ liệu khác nhau được kết hợp với nhau trong câu lệnh UNION, chúng sẽ được chuyển sang kiểu dữ liệu cao hơn (nếu có thể được). • Tiêu đề cột trong kết quả của phép hợp sẽ là tiêu đề cột được chỉ định trong truy vấn đầu tiên.

Giáo trình SQL 32

Khoa Công nghệ Thông tin - Trường ĐHKH Huế *Trần Nguyên Phong*

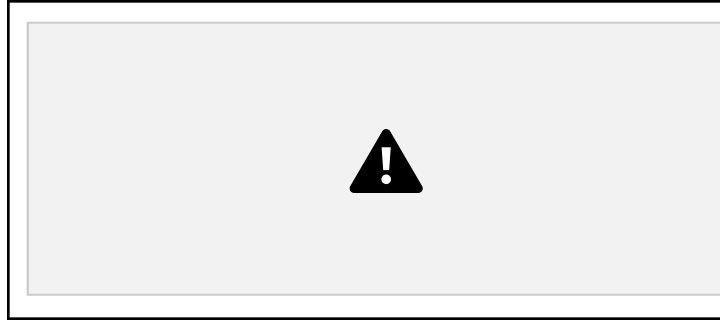
- Truy vấn thành phần đầu tiên có thể có INTO để tạo mới một bảng từ kết quả của chính phép hợp.
- Mệnh đề ORDER BY và COMPUTE dùng để sắp xếp kết quả truy vấn hoặc tính toán các giá trị thống kê chỉ được sử dụng ở cuối câu lệnh UNION. Chúng không được sử dụng ở trong bất kỳ truy vấn thành phần nào.
- Mệnh đề GROUP BY và HAVING chỉ có thể được sử dụng trong bản thân từng truy vấn thành phần. Chúng không được phép sử dụng để tác động lên kết quả chung của phép hợp.
- Phép toán UNION có thể được sử dụng bên trong câu lệnh INSERT. • Phép toán UNION không được sử dụng trong câu lệnh CREATE VIEW.

2.1.7 Phép nối

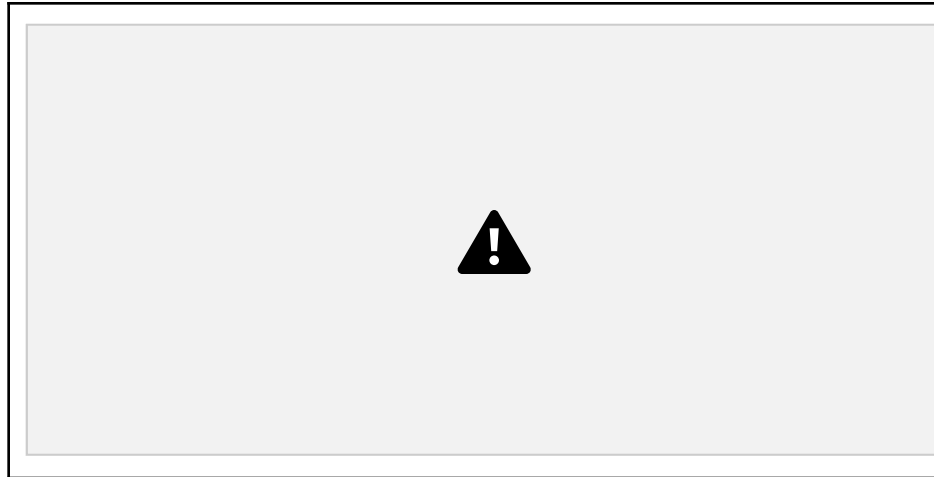
Khi cần thực hiện một yêu cầu truy vấn dữ liệu từ hai hay nhiều bảng, ta phải sử

dụng đến phép nối. Một câu lệnh nối kết hợp các dòng dữ liệu trong các bảng khác nhau lại theo một hoặc nhiều điều kiện nào đó và hiển thị chúng trong kết quả truy vấn. Xét hai bảng sau đây:

Bảng KHOA

Bảng LOP

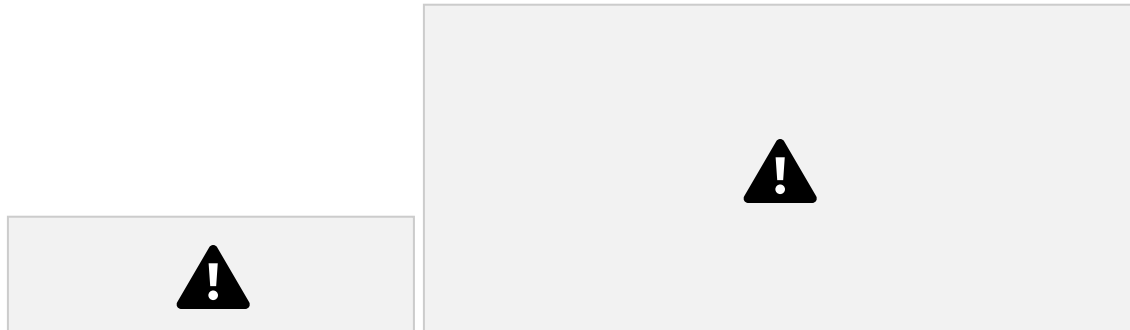
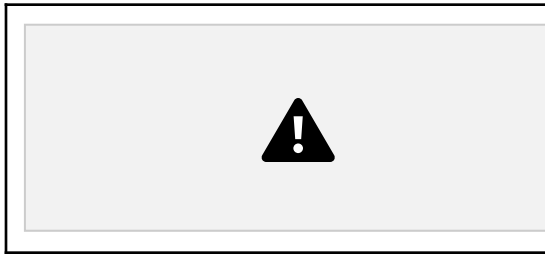

Giả sử ta cần biết mã lớp và tên lớp của các lớp thuộc *Khoa Công nghệ Thông tin*, ta phải làm như sau:

Giáo trình SQL 33

Khoa Công nghệ Thông tin - Trường ĐHKH Huế *Trần Nguyên Phong*

- Chọn ra dòng trong bảng KHOA có tên khoa là *Khoa Công nghệ Thông tin*, từ đó xác định được mã khoa (MAKHOA) là *DHT02*.
- Tìm kiếm trong bảng LOP những dòng có giá trị trường MAKHOA là *DHT02* (tức là bằng MAKHOA tương ứng trong bảng KHOA) và đưa những dòng này vào kết quả truy vấn

Như vậy, để thực hiện được yêu cầu truy vấn dữ liệu trên, ta phải thực hiện phép nối giữa hai bảng KHOA và LOP với điều kiện nối là MAKHOA của KHOA bằng với MAKHOA của LOP. Câu lệnh sẽ được viết như sau:

```
SELECT malop,tenlop
FROM khoa,lop
WHERE khoa.makhoa = lop.makhoa AND
      tenkhoa='Khoa Công nghệ Thông tin'
```

2.1.7.1 Sử dụng phép nối

Phép nối là cơ sở để thực hiện các yêu cầu truy vấn dữ liệu liên quan đến nhiều bảng. Một câu lệnh nối thực hiện lấy các dòng dữ liệu trong các bảng tham gia truy vấn, so sánh giá trị của các dòng này trên một hoặc nhiều cột được chỉ định trong điều kiện nối và kết hợp các dòng thỏa mãn điều kiện thành những dòng trong kết quả truy vấn.

Để thực hiện được một phép nối, cần phải xác định được những yếu tố

sau:

- Những cột nào cần hiển thị trong kết quả truy vấn

- Những bảng nào có tham gia vào truy vấn.

- Điều kiện để thực hiện phép nối giữa các bảng dữ liệu là gì

Trong các yếu tố kể trên, việc xác định chính xác điều kiện để thực hiện phép nối giữa các bảng đóng vai trò quan trọng nhất. Trong đa số các trường hợp, điều kiện của phép nối được xác định nhờ vào mối quan hệ giữa các bảng cần phải truy xuất dữ liệu. Thông thường, đó là điều kiện bằng nhau giữa khoá chính và khoá ngoài của hai

bảng có mối quan hệ với nhau. Như vậy, để có thể đưa ra một câu lệnh nối thực hiện chính xác yêu cầu truy vấn dữ liệu đòi hỏi phải hiểu được mối quan hệ cũng như ý nghĩa của chúng giữa các bảng dữ liệu.

Danh sách chọn trong phép nối

Một câu lệnh nối cũng được bắt đầu với từ khóa SELECT. Các cột được chỉ định tên sau từ khóa SELECT là các cột được hiển thị trong kết quả truy vấn. Việc sử dụng tên các cột trong danh sách chọn có thể là:

- Tên của một số cột nào đó trong các bảng có tham gia vào truy vấn. Nếu tên cột trong các bảng trùng tên nhau thì tên cột phải được viết dưới dạng
`tên_bảng.tên_cột`
- Dấu sao (*) được sử dụng trong danh sách chọn khi cần hiển thị tất cả các cột của các bảng tham gia truy vấn.
- Trong trường hợp cần hiển thị tất cả các cột của một bảng nào đó, ta sử dụng cách viết:

`tên_bảng.*`

Mệnh đề FROM trong phép nối

Sau mệnh đề FROM của câu lệnh nối là danh sách tên các bảng (hay khung nhìn) tham gia vào truy vấn. Nếu ta sử dụng dấu * trong danh sách chọn thì thứ tự của các bảng liệt kê sau FROM sẽ ảnh hưởng đến thứ tự các cột được hiển thị trong kết quả truy vấn.

Mệnh đề WHERE trong phép nối

Khi hai hay nhiều bảng được nối với nhau, ta phải chỉ định điều kiện để thực hiện phép nối ngay sau mệnh đề WHERE. Điều kiện nối được biểu diễn dưới dạng biểu thức logic so sánh giá trị dữ liệu giữa các cột của các bảng tham gia truy vấn.

Các toán tử so sánh dưới đây được sử dụng để xác định điều kiện nối

Phép toán Ý nghĩa

= Bằng

> Lớn hơn

>= Lớn hơn hoặc bằng

< Nhỏ hơn

<= Nhỏ hơn hoặc bằng

<> Khác

!> Không lớn hơn

!< Không nhỏ hơn

Ví dụ 2.24: Câu lệnh dưới đây hiển thị danh sách các sinh viên với các thông tin: mã sinh viên, họ và tên, mã lớp, tên lớp và tên khoa

```
SELECT
    masv, hodem, ten, sinhvien.malop, tenlop, tenkhoa FROM
    sinhvien, lop, khoa
WHERE sinhvien.malop = lop.malop AND
    lop.makhoa=khoa.makhoa
```

Trong câu lệnh trên, các bảng tham gia vào truy vấn bao gồm SINHVIEN, LOP và KHOA. Điều kiện để thực hiện phép nối giữa các bảng bao gồm hai điều kiện:

`sinhvien.malop = lop.malop`

và `lop.malop = khoa.malop`

Điều kiện nối giữa các bảng trong câu lệnh trên là điều kiện bằng giữa khoá ngoài và khoá chính của các bảng có mối quan hệ với nhau. Hay nói cách khác, điều kiện của phép nối được xác định dựa vào mối quan hệ giữa các bảng trong cơ sở dữ liệu.

2.1.7.2 Các loại phép nối

Phép nối bằng và phép nối tự nhiên

Một *phép nối bằng* (equi-join) là một phép nối trong đó giá trị của các cột được sử dụng để nối được so sánh với nhau dựa trên tiêu chuẩn bằng và tất cả các cột trong các bảng tham gia nối đều được đưa ra trong kết quả.

Ví dụ 2.25: Câu lệnh dưới đây thực hiện phép nối bằng giữa hai bảng LOP và KHOA

```
SELECT *
FROM lop, khoa
WHERE lop.makhoa=khoa.makhoa
```

Trong kết quả của câu lệnh trên, cột *makhoa* (mã khoa) xuất hiện hai lần trong kết quả phép nối (cột *makhoa* của bảng *khoa* và cột *makhoa* của bảng *lop*) và như vậy là không cần thiết. Ta có thể loại bỏ bớt đi những cột trùng tên trong kết quả truy vấn bằng cách chỉ định danh sách cột cần được hiển thị trong danh sách chọn của câu lệnh.

Một dạng đặc biệt của phép nối bằng được sử dụng nhiều là *phép nối tự nhiên* (natural-join). Trong phép nối tự nhiên, điều kiện nối giữa hai bảng chính là điều kiện bằng giữa khoá ngoài và khoá chính của hai bảng; Và trong danh sách chọn của câu lệnh chỉ giữ lại một cột trong hai cột tham gia vào điều kiện của phép nối

Ví dụ 2.26: Để thực hiện phép nối tự nhiên, câu lệnh trong ví dụ 2.25 được viết lại như sau

```
SELECT malop,tenlop,khoa,hedaotao,namnhaphoc,
       siso,lop.makhoa,tenkhoa,dienthoai
FROM lop,khoa
WHERE lop.makhoa=khoa.makhoa
```

hoặc viết dưới dạng ngắn gọn hơn:

```
SELECT lop.*,tenkhoa,dienthoai
FROM lop,khoa
WHERE lop.makhoa=khoa.makhoa
```

Phép nối với các điều kiện bổ sung

Trong các câu lệnh nối, ngoài điều kiện của phép nối được chỉ định trong mệnh đề WHERE còn có thể chỉ định các điều kiện tìm kiếm dữ liệu khác (điều kiện chọn). Thông thường, các điều kiện này được kết hợp với điều kiện nối thông qua toán tử AND.

Ví dụ 2.27: Câu lệnh dưới đây hiển thị họ tên và ngày sinh của các sinh viên *Khoa Công nghệ Thông tin*

```
SELECT hodem,ten,ngaysinh
FROM sinhvien,lop,khoa
WHERE tenkhoa='Khoa Công nghệ Thông tin' AND
       sinhvien.malop = lop.malop AND
       lop.makhoa = khoa.makhoa
```

Phép tự nối và các bí danh

Phép tự nối là phép nối mà trong đó điều kiện nối được chỉ định liên quan đến các cột của cùng một bảng. Trong trường hợp này, sẽ có sự xuất hiện tên của cùng một bảng nhiều lần trong mệnh đề FROM và do đó các bảng cần phải được đặt bí danh. **Ví dụ 2.28:** Để biết được họ tên và ngày sinh của các sinh viên có cùng ngày sinh với sinh viên *Trần Thị Kim Anh*, ta phải thực hiện phép tự nối ngay trên chính bảng *sinhvien*. Trong câu lệnh nối, bảng *sinhvien* xuất hiện trong mệnh đề FROM với bí danh là *a* và *b*. Bảng *sinhvien* với bí danh là *a* sử dụng để chọn ra sinh viên có họ tên là *Trần Thị Kim Anh* và bảng *sinhvien* với bí danh là *b* sử dụng để xác định các sinh viên trùng ngày sinh với sinh viên *Trần Thị Kim Anh*. Câu lệnh được viết như sau: SELECT b.hodem,b.ten,b.ngaysinh

```
FROM sinhvien a, sinhvien b
WHERE a.hodem='Trần Thị Kim' AND a.ten='Anh' AND
a.ngaysinh=b.ngaysinh AND a.masv<>b.masv
```


Phép nối không dựa trên tiêu chuẩn bằng

Trong phép nối này, điều kiện để thực hiện phép nối giữa các bảng dữ liệu không phải là điều kiện so sánh bằng giữa các cột. Loại phép nối này trong thực tế thường ít được sử dụng.

Phép nối ngoài (outer-join)

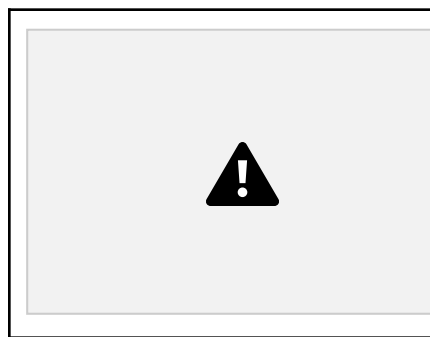
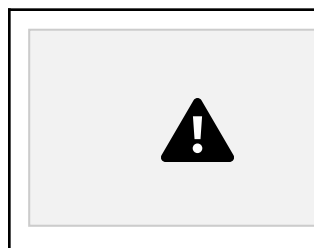
Trong các phép nối đã đề cập ở trên, chỉ những dòng có giá trị trong các cột được chỉ định thoả mãn điều kiện kết nối mới được hiển thị trong kết quả truy vấn, và được gọi là phép nối trong (inner join) Theo một nghĩa nào đó, những phép nối này loại bỏ thông tin chứa trong những dòng không thoả mãn điều kiện nối. Tuy nhiên, đôi khi ta cũng cần giữ lại những thông tin này bằng cách cho phép những dòng không thoả mãn điều kiện nối có mặt trong kết quả của phép nối. Để làm điều này, ta có thể sử dụng *phép nối ngoài*.

SQL cung cấp các loại phép nối ngoài sau đây:

- **Phép nối ngoài trái** (ký hiệu: $*=$): Phép nối này hiển thị trong kết quả truy vấn tất cả các dòng dữ liệu của bảng nằm bên trái trong điều kiện nối cho dù những dòng này không thoả mãn điều kiện của phép nối
- **Phép nối ngoài phải** (ký hiệu: $=*$): Phép nối này hiển thị trong kết quả truy vấn tất cả các dòng dữ liệu của bảng nằm bên phải trong điều kiện nối cho dù những dòng này không thoả điều kiện của phép nối.

Ví dụ 2.29: Giả sử ta có hai bảng DONVI và NHANVIEN như

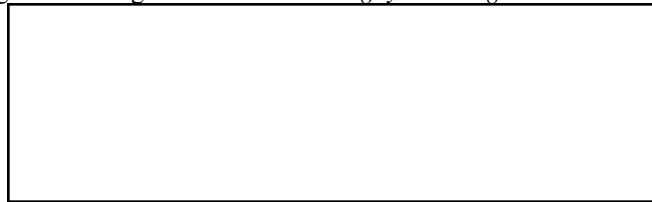
sau: Bảng DONVI Bảng NHANVIEN

Câu lệnh:

```
SELECT *  
FROM nhanvien,donvi  
WHERE
```

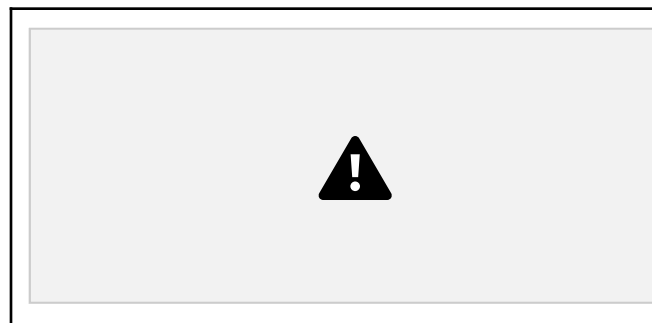
`nhanvien.madv=donvi.madv` có kết quả là:

Nếu thực hiện phép nối ngoài trái giữa bảng NHANVIEN và bảng DONVI:

```
SELECT *  
FROM nhanvien,donvi  
WHERE nhanvien.madv*=donvi.madv
```

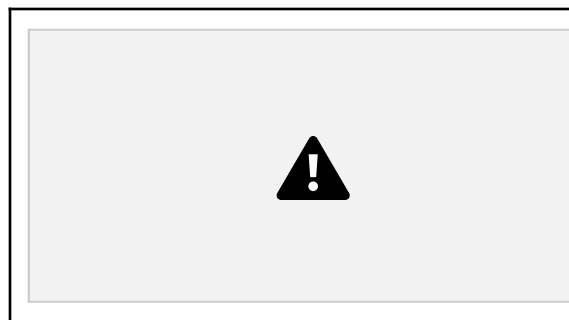
kết quả của câu lệnh sẽ là:

Và kết quả của phép nối ngoài phải:

```
select *  
from nhanvien,donvi  
where nhanvien.madv=*donvi.madv
```

như sau:

Phép nối và các giá trị NULL

Nếu trong các cột của các bảng tham gia vào điều kiện của phép nối có các giá

trị NULL thì các giá trị NULL được xem như là không bằng nhau. **Ví dụ 2.30:** Giả sử ta có hai bảng TABLE1 và TABLE2 như sau:

TABLE1 TABLE2

A	B	C	D
1	b1	NULL	d1
NULL	b2	4	d2
4	b3		

Giáo trình SQL 39

Khoa Công nghệ Thông tin - Trường ĐHKH Huế *Trần Nguyên Phong*

Câu lệnh:

```
SELECT *
FROM table1, table2
WHERE A *= C
```

Có kết quả là:

A	B	C	D
1	b1	NULL	NULL
NULL	b2	NULL	NULL
4	b3	4	d2

2.1.7.4 Sử dụng phép nối trong SQL2

Ở phần trước đã đề cập đến phương pháp sử dụng phép nối trong và phép nối ngoài trong truy vấn SQL. Như đã trình bày, điều kiện của phép nối trong câu lệnh được chỉ định trong mệnh đề WHERE thông qua các biểu thức so sánh giữa các bảng tham gia truy vấn.

Chuẩn SQL2 (SQL-92) đưa ra một cách khác để biểu diễn cho phép nối, trong cách biểu diễn này, điều kiện của phép nối không được chỉ định trong mệnh đề WHERE mà được chỉ định ngay trong mệnh đề FROM của câu lệnh. Cách sử dụng phép nối này cho phép ta biểu diễn phép nối cũng như điều kiện nối được rõ ràng, đặc biệt là trong trường hợp phép nối được thực hiện trên ba bảng trở lên.

Phép nối trong

Điều kiện để thực hiện phép nối trong được chỉ định trong mệnh đề FROM theo cú pháp như sau:

```
tên_bảng_1 [INNER] JOIN tên_bảng_2 ON điều_kiện_nối
```

Ví dụ 2.31: Để hiển thị họ tên và ngày sinh của các sinh viên lớp *Tin K24*, thay vì sử dụng câu lệnh:

```
SELECT hodem,ten,ngaysinh
FROM sinhvien,lop
WHERE tenlop='Tin K24' AND
      sinhvien.malop=lop.malop
```

ta có thể sử dụng câu lệnh như sau:

```
SELECT hodem,ten,ngaysinh
FROM sinhvien INNER JOIN lop
      ON sinhvien.malop=lop.malop
WHERE tenlop='Tin K24'
```

Giáo trình SQL 40

Khoa Công nghệ Thông tin - Trường ĐHKH Huế *Trần Nguyên Phong*

Phép nối ngoài

SQL2 cung cấp các phép nối ngoài sau đây:

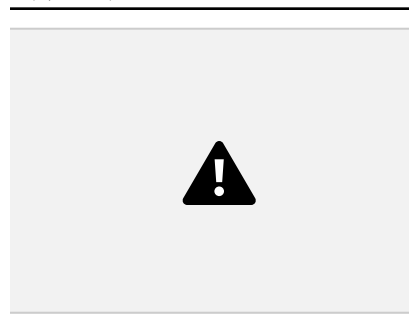
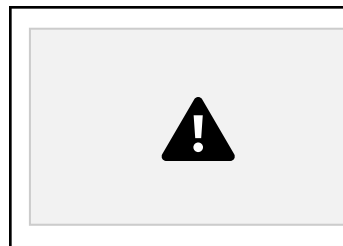
- Phép nối ngoài trái (LEFT OUTER JOIN)
- Phép nối ngoài phải (RIGHT OUTER JOIN)
- Phép nối ngoài đầy đủ (FULL OUTER JOIN)

Cũng tương tự như phép nối trong, điều kiện của phép nối ngoài cũng được chỉ định ngay trong mệnh đề FROM theo cú pháp:

```
tên_bảng_1 LEFT|RIGHT|FULL [OUTER] JOIN
tên_bảng_2 ON điều_kiện_nối
```

Ví dụ 2.32: Giả sử ta có hai bảng dữ liệu như sau:

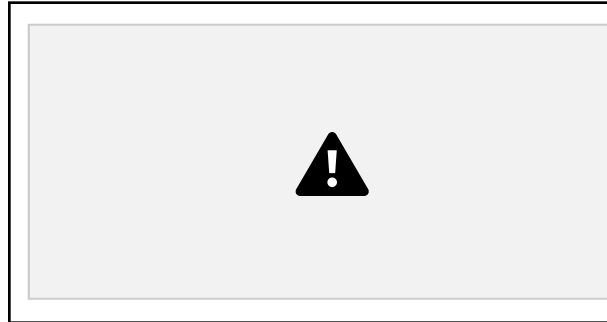
Bảng DONVI Bảng NHANVIEN

Phép nối ngoài trái giữa hai bảng NHANVIEN và DONVI được biểu diễn bởi câu lệnh:

```
SELECT *
FROM nhanvien LEFT OUTER JOIN donvi
ON nhanvien.madv=donvi.madv
```

có kết quả là:

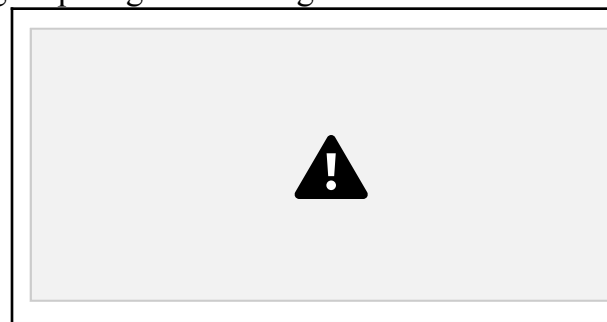
Câu lệnh:

```
SELECT *
FROM nhanvien RIGHT OUTER JOIN donvi
ON nhanvien.madv=donvi.madv
```

Giáo trình SQL 41

Khoa Công nghệ Thông tin - Trường ĐHKH Huế *Trần Nguyên Phong*

thực hiện phép nối ngoài phải giữa hai bảng NHANVIEN và DONVI, và có kết quả là:

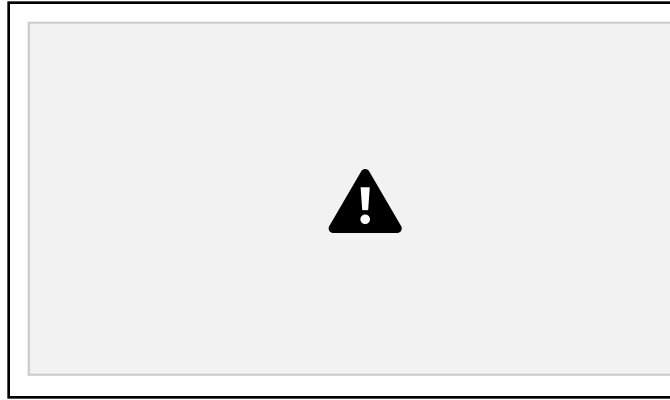

Nếu phép nối ngoài trái (tương ứng phải) hiển thị trong kết quả truy vấn cả những dòng dữ liệu không thoả điều kiện nối của bảng bên trái (tương ứng phải) trong phép nối thì phép nối ngoài đầy đủ hiển thị trong kết quả truy vấn cả những dòng dữ liệu không thoả điều kiện nối của cả hai bảng tham gia vào phép nối.

Ví dụ 2.33: Với hai bảng NHANVIEN và DONVI như ở trên, câu lệnh

```
SELECT *
FROM nhanvien FULL OUTER JOIN donvi
ON nhanvien.madv=donvi.madv
```

cho kết quả là:

Thực hiện phép nối trên nhiều bảng

Một đặc điểm nổi bật của SQL2 là cho phép biểu diễn phép nối trên nhiều bảng dữ liệu một cách rõ ràng. Thứ tự thực hiện phép nối giữa các bảng được xác định theo nghĩa kết quả của phép nối này được sử dụng trong một phép nối khác. **Ví dụ 2.34:** Câu lệnh dưới đây hiển thị họ tên và ngày sinh của các sinh viên thuộc *Khoa Công nghệ Thông tin*

Thông tin

```
SELECT hodem,ten,ngaysinh
FROM (sinhvien INNER JOIN lop
      ON sinhvien.malop=lop.malop)
INNER JOIN khoa ON lop.makhoa=khoa.makhoa WHERE
      tenkhoa=N'Khoa công nghệ thông tin'
```

Giáo trình SQL 42

Khoa Công nghệ Thông tin - Trường ĐHKH Huế *Trần Nguyên Phong*

Trong câu lệnh trên, thứ tự thực hiện phép nối giữa các bảng được chỉ định rõ ràng: phép nối giữa hai bảng *sinhvien* và *lop* được thực hiện trước và kết quả của phép nối này lại tiếp tục được nối với bảng *khoa*.

2.1.8 Thống kê dữ liệu với GROUP BY

Ngoài khả năng thực hiện các yêu cầu truy vấn dữ liệu thông thường (chiều, chọn, nối,...) như đã đề cập như ở các phần trước, câu lệnh SELECT còn cho phép thực hiện các thao tác truy vấn và tính toán thống kê trên dữ liệu như: *cho biết tổng số tiết dạy của mỗi giáo viên, điểm trung bình các môn học của mỗi sinh viên,...*

Mệnh đề GROUP BY sử dụng trong câu lệnh SELECT nhằm phân hoạch các dòng dữ liệu trong bảng thành các nhóm dữ liệu, và trên mỗi nhóm dữ liệu thực hiện tính toán các giá trị thống kê như tính tổng, tính giá trị trung bình,...

Các hàm gộp được sử dụng để tính giá trị thống kê cho toàn bảng hoặc trên mỗi nhóm dữ liệu. Chúng có thể được sử dụng như là các cột trong danh sách chọn của câu

lệnh SELECT hoặc xuất hiện trong mệnh đề HAVING, nhưng không được phép xuất hiện trong mệnh đề WHERE

SQL cung cấp các hàm gộp dưới đây:

Hàm gộp Chức năng

SUM([ALL | DISTINCT] *biểu_thức*) Tính tổng các giá trị.

AVG([ALL | DISTINCT] *biểu_thức*) Tính trung bình của các giá trị

COUNT([ALL | DISTINCT] *biểu_thức*) Đếm số các giá trị trong biểu thức.

COUNT(*) Đếm số các dòng được chọn. MAX(*biểu_thức*) Tính giá trị lớn nhất

MIN(*biểu_thức*) Tính giá trị nhỏ nhất

Trong đó:

- Hàm SUM và AVG chỉ làm việc với các biểu thức số.
- Hàm SUM, AVG, COUNT, MIN và MAX bỏ qua các giá trị NULL khi tính toán.
- Hàm COUNT(*) không bỏ qua các giá trị NULL.

Mặc định, các hàm gộp thực hiện tính toán thống kê trên toàn bộ dữ liệu. Trong trường hợp cần loại bỏ bớt các giá trị trùng nhau (chỉ giữ lại một giá trị), ta chỉ định thêm từ khoá DISTINCT ở trước biểu thức là đối số của hàm.

Giáo trình SQL 43

Khoa Công nghệ Thông tin - Trường ĐHKH Huế *Trần Nguyên Phong*

Thống kê trên toàn bộ dữ liệu

Khi cần tính toán giá trị thống kê trên toàn bộ dữ liệu, ta sử dụng các hàm gộp trong danh sách chọn của câu lệnh SELECT. Trong trường hợp này, trong danh sách chọn không được sử dụng bất kỳ một tên cột hay biểu thức nào ngoài các hàm gộp. **Ví dụ 2.35:** Để thống kê trung bình điểm lần 1 của tất cả các môn học, ta sử dụng câu lệnh như sau:

```
SELECT AVG(diemlan1)
FROM diemthi
```

còn câu lệnh dưới đây cho biết tuổi lớn nhất, tuổi nhỏ nhất và độ tuổi trung bình của tất cả các sinh viên sinh tại *Huế*:

```
SELECT MAX(YEAR(GETDATE()) - YEAR(ngaysinh)),
       MIN(YEAR(GETDATE()) - YEAR(ngaysinh)),
       AVG(YEAR(GETDATE()) - YEAR(ngaysinh))
```

```
FROM sinhvien
WHERE noisinh='Huế'
```

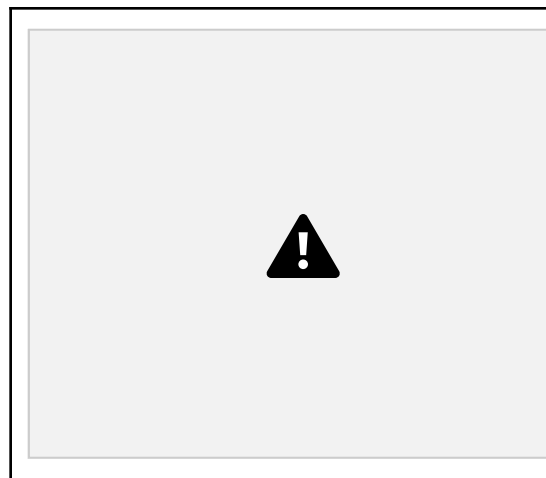
Thống kê dữ liệu trên các nhóm

Trong trường hợp cần thực hiện tính toán các giá trị thống kê trên các nhóm dữ liệu, ta sử dụng mệnh đề GROUP BY để phân hoạch dữ liệu vào trong các nhóm. Các hàm gộp được sử dụng sẽ thực hiện thao tác tính toán trên mỗi nhóm và cho biết giá trị thống kê theo các nhóm dữ liệu.

Ví dụ 2.36: Câu lệnh dưới đây cho biết sĩ số (số lượng sinh viên) của mỗi lớp

```
SELECT lop.malop,tenlop,COUNT(masv) AS siso
FROM lop,sinhvien
WHERE lop.malop=sinhvien.malop
GROUP BY lop.malop,tenlop
```

và có kết quả là

còn câu lệnh:

Giáo trình SQL 44

Khoa Công nghệ Thông tin - Trường ĐHKH Huế *Trần Nguyên Phong*

```
SELECT sinhvien.masv,hodem,ten,
       sum(diemlan1*sodvht)/sum(sodvht)
FROM sinhvien,diemthi,monhoc
WHERE sinhvien.masv=diemthi.masv AND
       diemthi.mamonhoc=monhoc.mamonhoc
GROUP BY sinhvien.masv,hodem,ten
```

cho biết trung bình điểm thi lần 1 các môn học của các sinh viên

Lưu ý: Trong trường hợp danh sách chọn của câu lệnh SELECT có cả các hàm gộp và những biểu thức không phải là hàm gộp thì những biểu thức này phải có mặt đầy đủ

trong mệnh đề GROUP BY, nếu không câu lệnh sẽ không hợp lệ.

Ví dụ 2.37: Dưới đây là một câu lệnh sai

```
SELECT lop.malop, tenlop, COUNT(masv)
FROM lop, sinhvien
WHERE lop.malop=sinhvien.malop
GROUP BY lop.malop
```

do thiếu trường TENLOP sau mệnh đề GROUP BY.

Chỉ định điều kiện đối với hàm gộp

Mệnh đề HAVING được sử dụng nhằm chỉ định điều kiện đối với các giá trị thống kê được sản sinh từ các hàm gộp tương tự như cách thức mệnh đề WHERE thiết lập các điều kiện cho câu lệnh SELECT. Mệnh đề HAVING thường không thực sự có nghĩa nếu như không sử dụng kết hợp với mệnh đề GROUP BY. Một điểm khác biệt giữa HAVING và WHERE là trong điều kiện của WHERE không được có các hàm gộp trong khi HAVING lại cho phép sử dụng các hàm gộp trong điều kiện của mình.

Ví dụ 2.38: Để biết trung bình điểm thi lần 1 của các sinh viên có điểm trung bình lớn hơn hoặc bằng 5, ta sử dụng câu lệnh như sau:

```
SELECT sinhvien.masv, hodem, ten,
       SUM(diemlan1*sodvht) / sum(sodvht)
FROM sinhvien, diemthi, monhoc
WHERE sinhvien.masv=diemthi.masv AND
diemthi.mamonhoc=monhoc.mamonhoc
GROUP BY sinhvien.masv, hodem, ten
HAVING sum(diemlan1*sodvht) / sum(sodvht) >=5
```

2.1.9 Thống kê dữ liệu với COMPUTE

Khi thực hiện thao tác thống kê với GROUP BY, kết quả thống kê (được sản sinh bởi hàm gộp) xuất hiện dưới một cột trong kết quả truy vấn. Thông qua dạng truy vấn này, ta biết được giá trị thống kê trên mỗi nhóm dữ liệu nhưng không biết được chi tiết dữ liệu trên mỗi nhóm

Ví dụ 2.39: Câu lệnh:

```
SELECT khoa.makhoa, tenkhoa, COUNT(malop) AS solop
FROM khoa, lop
WHERE khoa.makhoa=lop.makhoa
```

GROUP BY khoa.makhoa,tenkhoa

cho ta biết được số lượng lớp của mỗi khoa với kết quả như sau:

nhưng cụ thể mỗi khoa bao gồm những lớp nào thì chúng ta không thể biết được trong kết quả truy vấn trên.

Mệnh đề COMPUTE sử dụng kết hợp với các hàm gộp (dòng) và ORDER BY trong câu lệnh SELECT cũng cho chúng ta các kết quả thống kê (của hàm gộp) trên các nhóm dữ liệu. Điểm khác biệt giữa COMPUTE và GROUP BY là kết quả thống kê xuất hiện dưới dạng một dòng trong kết quả truy vấn và còn cho chúng ta cả chi tiết về dữ liệu trong mỗi nhóm. Như vậy, câu lệnh SELECT với COMPUTE cho chúng ta cả chi tiết dữ liệu và giá trị thống kê trên mỗi nhóm.

Mệnh đề COMPUTE ...BY có cú pháp như sau:

```
COMPUTE hàm_gộp(tên_cột) [,..., hàm_gộp (tên_cột)]  
BY danh_sách_cột
```

Trong đó:

- Các hàm gộp có thể sử dụng bao gồm SUM, AVG, MIN, MAX và COUNT.
- *danh_sách_cột*: là danh sách cột sử dụng để phân nhóm dữ liệu

Ví dụ 2.40: Câu lệnh dưới đây cho biết danh sách các lớp của mỗi khoa và tổng số các lớp của mỗi khoa:

```
SELECT khoa.makhoa,tenkhoa,malop,tenlop FROM  
khoa,lop WHERE khoa.makhoa=lop.makhoa  
ORDER BY khoa.makhoa  
COMPUTE COUNT(malop) BY khoa.makhoa
```

Giáo trình SQL 46

Khoa Công nghệ Thông tin - Trường ĐHKH Huế *Trần Nguyên Phong*

kết quả của câu lệnh như sau:

```
MAKHOA TENKHOA MALOP TENLOP DHT01 Khoa Toán cơ - Tin học  
C24101 Toán K24 DHT01 Khoa Toán cơ - Tin học C25101 Toán  
K25 DHT01 Khoa Toán cơ - Tin học C26101 Toán K26 CNT
```

```
MAKHOA TENKHOA MALOP TENLOP DHT02 Khoa Công nghệ thông
```

tin C26102 Tin K26 DHT02 Khoa Công nghệ thông tin C25102
Tin K25 DHT02 Khoa Công nghệ thông tin C24102 Tin K24
CNT

3

MAKHOA TENKHOA MALOP TENLOP DHT03 Khoa Vật lý C24103 Lý
K24 DHT03 Khoa Vật lý C25103 Lý K25 CNT

2

MAKHOA TENKHOA MALOP TENLOP DHT05 Khoa Sinh học C25301
Sinh K25 DHT05 Khoa Sinh học C24301 Sinh K24 CNT

2

Khi sử dụng mệnh đề COMPUTE ... BY cần tuân theo các quy tắc dưới đây: •

Từ khóa DISTINCT không cho phép sử dụng với các hàm gộp dòng • Hàm

COUNT(*) không được sử dụng trong COMPUTE.

- Sau COMPUTE có thể sử dụng nhiều hàm gộp, khi đó các hàm phải phân cách nhau bởi dấu phẩy.
- Các cột sử dụng trong các hàm gộp xuất hiện trong mệnh đề COMPUTE phải có mặt trong danh sách chọn.
- Không sử dụng SELECT INTO trong một câu lệnh SELECT có sử dụng COMPUTE.
- Nếu sử dụng mệnh đề COMPUTE ... BY thì cũng phải sử dụng mệnh đề ORDER BY. Các cột liệt kê trong COMPUTE ... BY phải giống hệt hay là một tập con của những gì được liệt kê sau ORDER BY. Chúng phải có cùng thứ tự từ trái qua phải, bắt đầu với cùng một biểu thức và không bỏ qua bất kỳ một biểu thức nào.

Giáo trình SQL 47

Khoa Công nghệ Thông tin - Trường ĐHKH Huế *Trần Nguyên Phong*

Chẳng hạn nếu mệnh đề ORDER BY có dạng:

ORDER BY a, b, c

Thì mệnh đề COMPUTE BY với hàm gộp F trên cột X theo một trong các cách dưới đây là hợp lệ:

COMPUTE F(X) BY a, b, c

COMPUTE F(X) BY a, b

COMPUTE F(X) BY a

Và các cách sử dụng dưới đây là sai:

COMPUTE F(X) BY b, c

COMPUTE F(X) BY a, c

COMPUTE F(X) BY c

- Phải sử dụng một tên cột hoặc một biểu thức trong mệnh đề ORDER BY, việc sắp xếp không được thực hiện dựa trên tiêu đề cột.

Trong trường hợp sử dụng COMPUTE mà không có BY thì có thể không cần sử dụng ORDER BY, khi đó phạm vi tính toán của hàm gộp là trên toàn bộ dữ liệu. **Ví dụ**

2.41: Câu lệnh dưới đây hiển thị danh sách các lớp và tổng số lớp hiện có: SELECT
malop,tenlop,hedaotao
FROM lop
ORDER BY makhoa
COMPUTE COUNT(malop)

kết quả của câu lệnh như sau:

```
MALOP TENLOP HEDAOTAO
C24101 Toán K24 Chính quy
C25101 Toán K25 Chính quy
C26101 Toán K26 Chính quy
C26102 Tin K26 Chính quy
C25102 Tin K25 Chính quy
C24102 Tin K24 Chính quy
C24103 Lý K24 Chính quy
C25103 Lý K25 Chính quy
C25301 Sinh K25 Chính quy
C24301 Sinh K24 Chính quy
CNT
10
```

Có thể thực hiện việc tính toán hàm gộp dòng trên các nhóm lồng nhau bằng cách sử dụng nhiều mệnh đề COMPUTE ... BY trong cùng một câu lệnh SELECT

Giáo trình SQL 48

Khoa Công nghệ Thông tin - Trường ĐHKH Huế *Trần Nguyên Phong*

Ví dụ 2.42: Câu lệnh:

```
SELECT khoa.makhoa,tenkhoa,malop,tenlop FROM
khoa,lop WHERE khoa.makhoa=lop.makhoa
ORDER BY khoa.makhoa
COMPUTE COUNT(malop) BY khoa.makhoa
COMPUTE COUNT(malop)
```

Cho biết danh sách các lớp của mỗi khoa, tổng số lớp theo mỗi khoa và tổng số lớp hiện có với kết quả như sau:

MAKHOA TENKHOA MALOP TENLOP DHT01 Khoa Toán cơ - Tin học
 C24101 Toán K24 DHT01 Khoa Toán cơ - Tin học C25101 Toán
 K25 DHT01 Khoa Toán cơ - Tin học C26101 Toán K26 CNT
 3

MAKHOA TENKHOA MALOP TENLOP DHT02 Khoa Công nghệ thông
 tin C26102 Tin K26 DHT02 Khoa Công nghệ thông tin C25102
 Tin K25 DHT02 Khoa Công nghệ thông tin C24102 Tin K24
CNT
 3

MAKHOA TENKHOA MALOP TENLOP DHT03 Khoa Vật lý C24103 Lý
 K24 DHT03 Khoa Vật lý C25103 Lý K25 CNT
 2

MAKHOA TENKHOA MALOP TENLOP DHT05 Khoa Sinh học C25301
 Sinh K25 DHT05 Khoa Sinh học C24301 Sinh K24 CNT
 2

CNT

10

2.1.10 Truy vấn con (Subquery)

Truy vấn con là một câu lệnh SELECT được lồng vào bên trong một câu lệnh SELECT, INSERT, UPDATE, DELETE hoặc bên trong một truy vấn con khác. Loại

Giáo trình SQL 49

Khoa Công nghệ Thông tin - Trường ĐHKH Huế *Trần Nguyên Phong*

truy vấn này được sử dụng để biểu diễn cho những truy vấn trong đó điều kiện truy vấn dữ liệu cần phải sử dụng đến kết quả của một truy vấn khác.

Cú pháp của truy vấn con như sau:

```
(SELECT [ALL | DISTINCT] danh_sách_chọn
FROM danh_sách_bảng
[WHERE đi_ề_u_kiệ_n]
[GROUP BY danh_sách_cột]
[HAVING đi_ề_u_kiệ_n])
```

Khi sử dụng truy vấn con cần lưu ý một số quy tắc sau:

- Một truy vấn con phải được viết trong cặp dấu ngoặc. Trong hầu hết các trường hợp, một truy vấn con thường phải có kết quả là một cột (tức là chỉ có duy nhất một cột trong danh sách chọn).
- Mệnh đề COMPUTE và ORDER BY không được phép sử dụng trong truy vấn

con.

- Các tên cột xuất hiện trong truy vấn con có thể là các cột của các bảng trong truy vấn ngoài.
- Một truy vấn con thường được sử dụng làm điều kiện trong mệnh đề WHERE hoặc HAVING của một truy vấn khác.
- Nếu truy vấn con trả về đúng một giá trị, nó có thể sử dụng như là một thành phần bên trong một biểu thức (chẳng hạn xuất hiện trong một phép so sánh bằng)

Phép so sánh đối với kết quả truy vấn con

Kết quả của truy vấn con có thể được sử dụng để thực hiện phép so sánh số học với một biểu thức của truy vấn cha. Trong trường hợp này, truy vấn con được sử dụng dưới dạng:

```
WHERE biểu_thức phép_toán_số_học [ANY|ALL]  
(truy_vấn_con)
```

Trong đó phép toán số học có thể sử dụng bao gồm: =, <>, >, <, >=, <=; Và truy vấn con phải có kết quả bao gồm đúng một cột.

Ví dụ 2.43: Câu lệnh dưới đây cho biết danh sách các môn học có số đơn vị học trình lớn hơn hoặc bằng số đơn vị học trình của môn học có mã là *TI-001* `SELECT *`

```
FROM monhoc  
WHERE sodvht>=(SELECT sodvht  
FROM monhoc
```

Giáo trình SQL 50

Khoa Công nghệ Thông tin - Trường ĐHKH Huế *Trần Nguyên Phong*

```
WHERE mamonhoc='TI-001')
```

Nếu truy vấn con trả về nhiều hơn một giá trị, việc sử dụng phép so sánh như trên sẽ không hợp lệ. Trong trường hợp này, sau phép toán so sánh phải sử dụng thêm lượng từ ALL hoặc ANY. Lượng từ ALL được sử dụng khi cần so sánh giá trị của biểu thức với tất cả các giá trị trả về trong kết quả của truy vấn con; ngược lại, phép so sánh với lượng từ ANY có kết quả đúng khi chỉ cần một giá trị bất kỳ nào đó trong kết quả của truy vấn con thỏa mãn điều kiện.

Ví dụ 2.44: Câu lệnh dưới đây cho biết họ tên của những sinh viên lớp *Tin K25* sinh trước tất cả các sinh viên của lớp *Toán K25*

```
SELECT hodem,tên  
FROM sinhvien JOIN lop ON  
sinhvien.malop=lop.malop WHERE tênlop='Tin K25'  
AND
```

```

ngaysinh<ALL(SELECT ngaysinh
              FROM sinhvien JOIN lop
              ON sinhvien.malop=lop.malop
              WHERE lop.tenlop='Toán K25')

```

và câu lệnh:

```

SELECT hodem,ten
FROM sinhvien JOIN lop on
sinhvien.malop=lop.malop WHERE tenlop='Tin K25'
AND
      year(ngaysinh)= ANY(SELECT year(ngaysinh)
      FROM sinhvien JOIN lop
      ON sinhvien.malop=lop.malop  WHERE lop.tenlop='Toán

```

K25') cho biết họ tên của những sinh viên lớp *Tin K25* có năm sinh trùng với năm sinh của bất kỳ một sinh viên nào đó của lớp *Toán K25*.

Sử dụng truy vấn con với toán tử IN

Khi cần thực hiện phép kiểm tra giá trị của một biểu thức có xuất hiện (không xuất hiện) trong tập các giá trị của truy vấn con hay không, ta có thể sử dụng toán tử IN (NOT IN) như sau:

```
WHERE biểu_thức [NOT] IN (truy_vấn_con)
```

Ví dụ 2.45: Để hiển thị họ tên của những sinh viên lớp Tin K25 có năm sinh bằng với năm sinh của một sinh viên nào đó của lớp Toán K25, thay vì sử dụng câu lệnh như ở ví dụ trên, ta có thể sử dụng câu lệnh như sau:

```
SELECT hodem,ten
```

Giáo trình SQL 51

Khoa Công nghệ Thông tin - Trường ĐHKH Huế *Trần Nguyên Phong*

```

FROM sinhvien JOIN lop on
sinhvien.malop=lop.malop WHERE tenlop='Tin K25'
AND
      year(ngaysinh) IN (SELECT year(ngaysinh)
      FROM sinhvien JOIN lop
      ON sinhvien.malop=lop.malop
      WHERE lop.tenlop='Toán K25')

```

Sử dụng lượng từ EXISTS với truy vấn con

Lượng từ EXISTS được sử dụng kết hợp với truy vấn con dưới dạng:

```
WHERE [NOT] EXISTS (truy_vấn_con)
```

để kiểm tra xem một truy vấn con có trả về dòng kết quả nào hay không. Lượng từ

EXISTS (tương ứng NOT EXISTS) trả về giá trị True (tương ứng False) nếu kết quả của truy vấn con có ít nhất một dòng (tương ứng không có dòng nào). Điều khác biệt của việc sử dụng EXISTS với hai cách đã nêu ở trên là trong danh sách chọn của truy vấn con có thể có nhiều hơn hai cột.

Ví dụ 2.46: Câu lệnh dưới đây cho biết họ tên của những sinh viên hiện chưa có điểm thi của bất kỳ một môn học nào

```
SELECT hodem,ten
FROM sinhvien
WHERE NOT EXISTS (SELECT masv FROM diemthi
                  WHERE diemthi.masv=sinhvien.masv)
```

Sử dụng truy vấn con với mệnh đề HAVING

Một truy vấn con có thể được sử dụng trong mệnh đề HAVING của một truy vấn khác. Trong trường hợp này, kết quả của truy vấn con được sử dụng để tạo nên điều kiện đối với các hàm gộp.

Ví dụ 2.47: Câu lệnh dưới đây cho biết mã, tên và trung bình điểm lần 1 của các môn học có trung bình lớn hơn trung bình điểm lần 1 của tất cả các môn học

```
SELECT diemthi.mamonhoc,tenmonhoc,AVG(diemlan1)
FROM diemthi,monhoc
WHERE diemthi.mamonhoc=monhoc.mamonhoc
GROUP BY diemthi.mamonhoc,tenmonhoc
HAVING AVG(diemlan1)>
        (SELECT AVG(diemlan1) FROM diemthi)
```

2.2 Bổ sung, cập nhật và xoá dữ liệu

Các câu lệnh thao tác dữ liệu trong SQL không những chỉ sử dụng để truy vấn dữ liệu mà còn để thay đổi và cập nhật dữ liệu trong cơ sở dữ liệu. So với câu lệnh SELECT, việc sử dụng các câu lệnh để bổ sung, cập nhật hay xoá dữ liệu đơn giản hơn nhiều. Trong phần còn lại của chương này sẽ đề cập đến 3 câu lệnh:

- Lệnh INSERT
- Lệnh UPDATE
- Lệnh DELETE

2.2.1 Bổ sung dữ liệu

Dữ liệu trong các bảng được thể hiện dưới dạng các dòng (bản ghi). Để bổ sung thêm các dòng dữ liệu vào một bảng, ta sử dụng câu lệnh INSERT. Hầu hết các hệ quản trị CSDL dựa trên SQL cung cấp các cách dưới đây để thực hiện thao tác bổ sung dữ liệu cho bảng:

- Bổ sung từng dòng dữ liệu với mỗi câu lệnh INSERT. Đây là các sử dụng thường gặp nhất trong giao tác SQL.
- Bổ sung nhiều dòng dữ liệu bằng cách truy xuất dữ liệu từ các bảng dữ liệu khác.

Bổ sung từng dòng dữ liệu với lệnh INSERT

Để bổ sung một dòng dữ liệu mới vào bảng, ta sử dụng câu lệnh INSERT với cú pháp như sau:

```
INSERT INTO tên_bảng[ (danh_sách_cột) ]  
VALUES (danh_sách_trị)
```

Trong câu lệnh INSERT, danh sách cột ngay sau tên bảng không cần thiết phải chỉ định nếu giá trị các trường của bản ghi mới được chỉ định đầy đủ trong danh sách trị. Trong trường hợp này, thứ tự các giá trị trong danh sách trị phải bằng với số lượng các trường của bảng cần bổ sung dữ liệu cũng như phải tuân theo đúng thứ tự của các trường như khi bảng được định nghĩa.

Ví dụ 2.48: Câu lệnh dưới đây bổ sung thêm một dòng dữ liệu vào bảng KHOA

```
INSERT INTO khoa  
VALUES ('DHT10', 'Khoa Luật', '054821135')
```

Trong trường hợp chỉ nhập giá trị cho một số cột trong bảng, ta phải chỉ định danh sách các cột cần nhập dữ liệu ngay sau tên bảng. Khi đó, các cột không được nhập dữ liệu sẽ nhận giá trị mặc định (nếu có) hoặc nhận giá trị NULL (nếu cột cho

Giáo trình SQL 53

Khoa Công nghệ Thông tin - Trường ĐHKH Huế *Trần Nguyên Phong*

phép chấp nhận giá trị NULL). Nếu một cột không có giá trị mặc định và không chấp nhận giá trị NULL mà không được nhập dữ liệu, câu lệnh sẽ bị lỗi. **Ví dụ 2.49:** Câu lệnh dưới đây bổ sung một bản ghi mới cho bảng SINHVIEN

```
INSERT INTO sinhvien(masv, hodem, ten, gioitinh, malop)  
VALUES ('0241020008', 'Nguyễn Công', 'Chính', 1, 'C24102')
```

câu lệnh trên còn có thể được viết như sau:

```
INSERT INTO sinhvien
```

```
VALUES ('0241020008', 'Nguyễn Công', 'Chính',  
        NULL, 1, NULL, 'C24102')
```

Bổ sung nhiều dòng dữ liệu từ bảng khác

Một cách sử dụng khác của câu lệnh INSERT được sử dụng để bổ sung nhiều dòng dữ liệu vào một bảng, các dòng dữ liệu này được lấy từ một bảng khác thông qua câu lệnh SELECT. Ở cách này, các giá trị dữ liệu được bổ sung vào bảng không được chỉ định tường minh mà thay vào đó là một câu lệnh SELECT truy vấn dữ liệu từ bảng khác.

Cú pháp câu lệnh INSERT có dạng như sau:

```
INSERT INTO tên_bảng [(danh_sách_cột)] câu_lệnh_SELECT
```

Ví dụ 2.50: Giả sử ta có bảng LUUSINHVIEN bao gồm các trường HODEM, TEN, NGAYSINH. Câu lệnh dưới đây bổ sung vào bảng LUUSINHVIEN các dòng dữ liệu có được từ câu truy vấn SELECT:

```
INSERT INTO luusinhvien  
SELECT hodem,ten,ngaysinh  
FROM sinhvien  
WHERE noisinh like '%Huế %'
```

Khi bổ sung dữ liệu theo cách này cần lưu ý một số điểm sau:

- Kết quả của câu lệnh SELECT phải có số cột bằng với số cột được chỉ định trong bảng đích và phải tương thích về kiểu dữ liệu.
- Trong câu lệnh SELECT được sử dụng mệnh đề COMPUTE ... BY

2.2.2 Cập nhật dữ liệu

Câu lệnh UPDATE trong SQL được sử dụng để cập nhật dữ liệu trong các bảng. Câu lệnh này có cú pháp như sau:

```
UPDATE tên_bảng
```

Giáo trình SQL 54

Khoa Công nghệ Thông tin - Trường ĐHKH Huế *Trần Nguyên Phong*

```
SET tên_cột = biểu_thức  
[, ..., tên_cột_k = biểu_thức_k]  
[FROM danh_sách_bảng]  
[WHERE điều_kiện]
```

Sau UPDATE là tên của bảng cần cập nhật dữ liệu. Một câu lệnh UPDATE có thể cập nhật dữ liệu cho nhiều cột bằng cách chỉ định các danh sách tên cột và biểu thức tương

ứng sau từ khoá SET. Mệnh đề WHERE trong câu lệnh UPDATE thường được sử dụng để chỉ định các dòng dữ liệu chịu tác động của câu lệnh (nếu không chỉ định, phạm vi tác động của câu lệnh được hiểu là toàn bộ các dòng trong bảng)

Ví dụ 2.51: Câu lệnh dưới đây cập nhật lại số đơn vị học trình của các môn học có số đơn vị học trình nhỏ hơn 2

```
UPDATE monhoc
SET sodvht = 3
WHERE sodvht = 2
```

Sử dụng cấu trúc CASE trong câu lệnh UPDATE

Cấu trúc CASE có thể được sử dụng trong biểu thức khi cần phải đưa ra các quyết định khác nhau về giá trị của biểu thức

Ví dụ 2.52: Giả sử ta có bảng NHATKYPHONG sau đây

Sau khi thực hiện câu lệnh:

```
UPDATE nhatkyphong
SET tienphong=songay*CASE WHEN loaiphong='A' THEN
    100 WHEN loaiphong='B' THEN 70
    ELSE 50
END
```

Dữ liệu trong bảng sẽ là:

Điều kiện cập nhật dữ liệu liên quan đến nhiều bảng

Mệnh đề FROM trong câu lệnh UPDATE được sử dụng khi cần chỉ định các điều kiện liên quan đến các bảng khác với bảng cần cập nhật dữ liệu. Trong trường hợp này, trong mệnh đề WHERE thường có điều kiện nối giữa các bảng.

Ví dụ 2.53: Giả sử ta có hai bảng MATHANG và NHATKYBANHANG như sau:

Câu lệnh dưới đây sẽ cập nhật giá trị trường THANHTIEN của bảng NHATKYBANHANG theo công thức $THANHTIEN = SOLUONG \times GIA$

```
UPDATE
nhatkybanhang
```

```
SET thanh tien = soluong*gia
FROM mathang
WHERE nhatkybanhang.mahang = mathang.mahang
```

Câu lệnh UPDATE với truy vấn con

Tương tự như trong câu lệnh SELECT, truy vấn con có thể được sử dụng trong mệnh đề WHERE của câu lệnh UPDATE nhằm chỉ định điều kiện đối với các dòng dữ liệu cần cập nhật dữ liệu.

Ví dụ 2.54: Câu lệnh ở trên có thể được viết như sau:

```
UPDATE nhatkybanhang
SET thanh tien = soluong*gia
FROM mathang
WHERE mathang.mahang = (SELECT mathang.mahang
                        FROM mathang
                        WHERE mathang.mahang=nhatkybanhang.mahang)
```

2.2.3 Xóa dữ liệu

Để xóa dữ liệu trong một bảng, ta sử dụng câu lệnh DELETE. Cú pháp của câu lệnh này như sau:

```
DELETE FROM tên_bảng
[FROM danh_sách_bảng]
[WHERE điều_kiện]
```

Trong câu lệnh này, tên của bảng cần xóa dữ liệu được chỉ định sau DELETE FROM. Mệnh đề WHERE trong câu lệnh được sử dụng để chỉ định điều kiện đối với các dòng dữ liệu cần xóa. Nếu câu lệnh DELETE không có mệnh đề WHERE thì toàn bộ các dòng dữ liệu trong bảng đều bị xóa.

Ví dụ 2.55: Câu lệnh dưới đây xoá khỏi bảng SINHVIEN những sinh viên sinh tại Huế

```
DELETE FROM sinhvien
WHERE noisinh LIKE '%Huế %'
```

Xoá dữ liệu khi điều kiện liên quan đến nhiều bảng

Nếu điều kiện trong câu lệnh DELETE liên quan đến các bảng không phải là bảng cần xoá dữ liệu, ta phải sử dụng thêm mệnh đề FROM và sau đó là danh sách tên các bảng đó. Trong trường hợp này, trong mệnh đề WHERE ta chỉ định thêm điều kiện nối giữa các bảng

Ví dụ 2.56: Câu lệnh dưới đây xoá ra khỏi bảng SINHVIEN những sinh viên lớp *Tin K24*

```
DELETE FROM sinhvien
FROM lop
WHERE lop.malop=sinhvien.malop AND tenlop='Tin K24'
```

Sử dụng truy vấn con trong câu lệnh DELETE

Một câu lệnh SELECT có thể được lồng vào trong mệnh đề WHERE trong câu lệnh DELETE để làm điều kiện cho câu lệnh tương tự như câu lệnh UPDATE. **Ví dụ 2.57:** Câu lệnh dưới đây xoá khỏi bảng LOP những lớp không có sinh viên nào học

```
DELETE FROM lop
WHERE malop NOT IN (SELECT DISTINCT malop
                    FROM sinhvien)
```

Xoá toàn bộ dữ liệu trong bảng

Câu lệnh DELETE không chỉ định điều kiện đối với các dòng dữ liệu cần xoá trong mệnh đề WHERE sẽ xoá toàn bộ dữ liệu trong bảng. Thay vì sử dụng câu lệnh DELETE trong trường hợp này, ta có thể sử dụng câu lệnh TRUNCATE có cú pháp như sau:

```
TRUNCATE TABLE tên_bảng
```

Ví dụ 2.58: Câu lệnh sau xoá toàn bộ dữ liệu trong bảng *diemthi*:

```
DELETE FROM diemthi
```

có tác dụng tương tự với câu lệnh

```
TRUNCATE TABLE diemthi
```

Cơ sở dữ liệu dưới đây được sử dụng để quản lý công tác giao hàng trong một công ty kinh doanh. Các bảng trong cơ sở dữ liệu này được biểu diễn trong sơ đồ dưới đây:

Trong đó:

- Bảng NHACUNGCAP lưu trữ dữ liệu về các đối tác cung cấp hàng cho công ty.
- Bảng MATHANG lưu trữ dữ liệu về các mặt hàng hiện có trong công ty. •
- Bảng LOAIHANG phân loại các mặt hàng hiện có.
- Bảng NHANVIEN có dữ liệu là thông tin về các nhân viên làm việc trong công ty.
- Bảng KHACHHANG được sử dụng để lưu giữ thông tin về các khách hàng của công ty.

Giáo trình SQL 58

Khoa Công nghệ Thông tin - Trường ĐHKH Huế *Trần Nguyên Phong*

- Khách hàng đặt hàng cho công ty thông qua các đơn đặt hàng. Thông tin chung về các đơn đặt hàng được lưu trữ trong bảng DONDATHANG (Mỗi một đơn đặt hàng phải do một nhân viên của công ty lập và do đó bảng này có quan hệ với bảng NHANVIEN)

- Thông tin chi tiết của các đơn đặt hàng (đặt mua mặt hàng gì, số lượng, giá cả,...) được lưu trữ trong bảng CHITIETDATHANG. Bảng này có quan hệ với hai bảng DONDATHANG và MATHANG.

Sử dụng câu lệnh SELECT để viết các yêu cầu truy vấn dữ liệu sau

đây: 2. 1 Cho biết danh sách các đối tác cung cấp hàng cho công ty.

2. 2 Mã hàng, tên hàng và số lượng của các mặt hàng hiện có trong công ty. 2. 3 Họ tên và địa chỉ và năm bắt đầu làm việc của các nhân viên trong công ty. 2. 4 Địa chỉ và điện thoại của nhà cung cấp có tên giao dịch *VINAMILK* là gì? 2. 5 Cho biết mã và tên của các mặt hàng có giá lớn hơn 100000 và số lượng hiện có ít hơn 50.

2. 6 Cho biết mỗi mặt hàng trong công ty do ai cung cấp.

2. 7 Công ty *Việt Tiến* đã cung cấp những mặt hàng nào?

2. 8 Loại hàng *thực phẩm* do những công ty nào cung cấp và địa chỉ của các công ty đó là gì?

2. 9 Những khách hàng nào (tên giao dịch) đã đặt mua mặt hàng *Sữa hộp XYZ* của công ty?

2. 10 Đơn đặt hàng số 1 do ai đặt và do nhân viên nào lập, thời gian và địa điểm giao hàng là ở đâu?

2. 11 Hãy cho biết số tiền lương mà công ty phải trả cho mỗi nhân viên là bao nhiêu (lương = lương cơ bản + phụ cấp).

2. 12 Trong đơn đặt hàng số 3 đặt mua những mặt hàng nào và số tiền mà khách hàng phải trả cho mỗi mặt hàng là bao nhiêu (số tiền phải trả được tính theo công thức $SOLUONG \times GIABAN - SOLUONG \times GIABAN \times MUCGIAMGIA / 100$)

2. 13 Hãy cho biết có những khách hàng nào lại chính là đối tác cung cấp hàng của công ty (tức là có cùng tên giao dịch).

2. 14 Trong công ty có những nhân viên nào có cùng ngày sinh?

2. 15 Những đơn đặt hàng nào yêu cầu giao hàng ngay tại công ty đặt hàng và những đơn đó là của công ty nào?

2. 16 Cho biết tên công ty, tên giao dịch, địa chỉ và điện thoại của các khách hàng và các nhà cung cấp hàng cho công ty.

2. 17 Những mặt hàng nào chưa từng được khách hàng đặt mua?

Giáo trình SQL 59

Khoa Công nghệ Thông tin - Trường ĐHKH Huế *Trần Nguyên Phong*

2. 18 Những nhân viên nào của công ty chưa từng lập bất kỳ một hoá đơn đặt hàng nào?

2. 19 Những nhân viên nào của công ty có lương cơ bản cao nhất? 2. 20 Tổng số tiền mà khách hàng phải trả cho mỗi đơn đặt hàng là bao nhiêu? 2. 21 Trong năm 2003,

những mặt hàng nào chỉ được đặt mua đúng một lần. 2. 22 Hãy cho biết mỗi một khách hàng đã phải bỏ ra bao nhiêu tiền để đặt mua hàng của công ty?

2. 23 Mỗi một nhân viên của công ty đã lập bao nhiêu đơn đặt hàng (nếu nhân viên chưa hề lập một hoá đơn nào thì cho kết quả là 0)

2. 24 Cho biết tổng số tiền hàng mà cửa hàng thu được trong mỗi tháng của năm 2003 (thời được gian tính theo ngày đặt hàng).

2. 25 Hãy cho biết tổng số tiền lời mà công ty thu được từ mỗi mặt hàng trong năm 2003.

2. 26 Hãy cho biết tổng số lượng hàng của mỗi mặt hàng mà công ty đã có (tổng số lượng hàng hiện có và đã bán).

2. 27 Nhân viên nào của công ty bán được số lượng hàng nhiều nhất và số lượng hàng bán được của những nhân viên này là bao nhiêu?

2. 28 Đơn đặt hàng nào có số lượng hàng được đặt mua ít nhất?

2. 29 Số tiền nhiều nhất mà mỗi khách hàng đã từng bỏ ra để đặt hàng trong các đơn đặt hàng là bao nhiêu?

2. 30 Mỗi một đơn đặt hàng đặt mua những mặt hàng nào và tổng số tiền mà mỗi đơn đặt hàng phải trả là bao nhiêu?

2. 31 Hãy cho biết mỗi một loại hàng bao gồm những mặt hàng nào, tổng số lượng hàng của mỗi loại và tổng số lượng của tất cả các mặt hàng hiện có trong công ty là bao nhiêu?

2. 32 Thống kê xem trong năm 2003, mỗi một mặt hàng trong mỗi tháng và trong cả năm bán được với số lượng bao nhiêu

Yêu cầu: Kết quả được hiển thị dưới dạng bảng, hai cột đầu là mã hàng và tên hàng, các cột còn lại tương ứng với các tháng từ 1 đến 12 và cả năm. Như vậy mỗi dòng trong kết quả cho biết số lượng hàng bán được mỗi tháng và trong cả năm của mỗi mặt hàng.

Sử dụng câu lệnh UPDATE để thực hiện các yêu cầu sau:

2. 33 Cập nhật lại giá trị trường NGAYCHUYENHANG của những bản ghi có NGAYCHUYENHANG chưa xác định (NULL) trong bảng DONDATHANG bằng với giá trị của trường NGAYDATHANG.

Giáo trình SQL 60

Khoa Công nghệ Thông tin - Trường ĐHKH Huế *Trần Nguyên Phong*

2. 34 Tăng số lượng hàng của những mặt hàng do công ty VINAMILK cung cấp lên gấp đôi.

2. 35 Cập nhật giá trị của trường NOIGIAOHANG trong bảng DONDATHANG bằng địa chỉ của khách hàng đối với những đơn đặt hàng chưa xác định được nơi giao hàng (giá trị trường NOIGIAOHANG bằng NULL).

2. 36 Cập nhật lại dữ liệu trong bảng KHACHHANG sao cho nếu tên công ty và tên giao dịch của khách hàng trùng với tên công ty và tên giao dịch của một nhà cung cấp nào đó thì địa chỉ, điện thoại, fax và e-mail phải giống nhau.
2. 37 Tăng lương lên gấp rưỡi cho những nhân viên bán được số lượng hàng nhiều hơn 100 trong năm 2003.
2. 38 Tăng phụ cấp lên bằng 50% lương cho những nhân viên bán được hàng nhiều nhất.
2. 39 Giảm 25% lương của những nhân viên trong năm 2003 không lập được bất kỳ đơn đặt hàng nào.
2. 40 Giả sử trong bảng DONDATHANG có thêm trường SOTIEN cho biết số tiền mà khách hàng phải trả trong mỗi đơn đặt hàng. Hãy tính giá trị cho trường này.

Thực hiện các yêu cầu dưới đây bằng câu lệnh DELETE.

2. 41 Xoá khỏi bảng NHANVIEN những nhân viên đã làm việc trong công ty quá 40 năm.
2. 42 Xoá những đơn đặt hàng trước năm 2000 ra khỏi cơ sở dữ liệu.
2. 43 Xoá khỏi bảng LOAIHANG những loại hàng hiện không có mặt hàng.
2. 44 Xoá khỏi bảng KHACHHANG những khách hàng hiện không có bất kỳ đơn đặt hàng nào cho công ty.
2. 45 Xoá khỏi bảng MATHANG những mặt hàng có số lượng bằng 0 và không được đặt mua trong bất kỳ đơn đặt hàng nào.

□ Lời giải:

Các phép nối được sử dụng trong các truy vấn dưới đây sử dụng cú pháp của SQL2.

- 2.1

```
SELECT macongty,tencongty,tengiaodich
FROM nhacungcap
```
- 2.2

```
SELECT mahang,tenhang,soluong
FROM mathang
```
- 2.3

```
SELECT ho,ten,year(ngaylamviiec) AS namlamviiec
FROM nhanvien
```

Giáo trình SQL 61

Khoa Công nghệ Thông tin - Trường ĐHKH Huế *Trần Nguyên Phong*

- 2.4

```
SELECT diachi,dienthoai
FROM nhacungcap
WHERE tengiaodich='VINAMILK'
```
- 2.5

```
SELECT mahang,tenhang
FROM mathang
```

```

WHERE giahang>100000 AND soluong<50
2.6 SELECT mahang,tenhang,
        nhacungcap.macongty,tencongty,tengiaodich
FROM mathang INNER JOIN nhacungcap
    ON mathang.macongty=nhacungcap.macongty
2.7 SELECT mahang,tenhang
FROM mathang INNER JOIN nhacungcap
    ON mathang.macongty=nhacungcap.macongty
WHERE tencongty='Việt Tiến'
2.8 SELECT DISTINCT nhacungcap.macongty,tencongty,diachi
FROM (loaihang INNER JOIN mathang
    ON loaihang.maloaihang=mathang.maloaihang)
INNER JOIN nhacungcap
    ON mathang.macongty=nhacungcap.macongty
WHERE tenloaihang='Thực phẩm'
2.9 SELECT DISTINCT tengiaodich
FROM ((mathang INNER JOIN chitietdathang
    ON mathang.mahang=chitietdathang.mahang)
INNER JOIN dondathang
    ON
chitietdathang.sohoadon=dondathang.sohoadon) INNER
JOIN khachhang
    ON
dondathang.makhachhang=khachhang.makhachhang WHERE
tenhang='Sửa hộp'
2.10 SELECT dondathang.manhanvien,ho,ten,
        ngaygiaohang,noigiaohang
FROM nhanvien INNER JOIN dondathang
    ON
nhanvien.manhanvien=dondathang.manhanvien WHERE
sohoadon=1
2.11 SELECT manhanvien,ho,ten,
        luongcoban + CASE
                        WHEN phucap IS NULL THEN 0
                        ELSE phucap
                        END AS luong
FROM nhanvien
2.12 SELECT a.mahang,tenhang,

```

```

        a.soluong*giaban*(1-mucgiamgia/100) AS sotien
FROM chitietdathang AS a INNER JOIN mathang AS b
ON a.mahang=b.mahang
2.13 SELECT makhachhang,khachhang.tencongty,
        khachhang.tengiaodich
FROM khachhang INNER JOIN nhacungcap
ON
khachhang.tengiaodich=nhacungcap.tengiaodich 2.14 SELECT
a.ho,a.ten,b.ho,b.ten,b.ngaysinh
FROM nhanvien a INNER JOIN nhanvien b
ON a.ngaysinh=b.ngaysinh AND
a.manhanvien<>b.manhanvien
2.15 SELECT sohoaddon,tencongty,tengiaodich,
        ngaydathang,noigiaohang
FROM dondathang INNER JOIN khachhang
ON dondathang.noigiaohang=khachhang.diachi
2.16 SELECT
        tencongty,tengiaodich,diachi,dienthoai FROM
        khachhang
UNION ALL
        SELECT tencongty,tengiaodich,diachi,dienthoai
        FROM nhacungcap
2.17 SELECT mahang,tenhang
FROM mathang
WHERE NOT EXISTS (SELECT mahang FROM chitietdathang
        WHERE mahang=mathang.mahang)
2.18 SELECT manhanvien,ho,ten
FROM nhanvien
WHERE NOT EXISTS (SELECT manhanvien FROM dondathang
        WHERE manhanvien=nhanvien.manhanvien)
2.19 SELECT manhanvien,ho,ten,luongcoban
FROM nhanvien
WHERE luongcoban=(SELECT MAX(luongcoban) FROM
nhanvien) 2.20 SELECT
dondathang.sohoadon,dondathang.makhachhang,
tencongty,tengiaodich,
        SUM(soluong*giaban-soluong*giaban*mucgiamgia/100) FROM
        (khachhang INNER JOIN dondathang
ON
khachhang.makhachhang=dondathang.makhachhang) INNER JOIN
chitietdathang

```

```

ON
dondathang.sohoadon=chitietdathang.sohoadon
GROUP BY dondathang.makhachhang,tencongty,
        tengiaodich,dondathang.sohoadon

```

Giáo trình SQL 63

Khoa Công nghệ Thông tin - Trường ĐHKH Huế *Trần Nguyên Phong*

```

2.21 SELECT mathang.mahang,tenhang
      FROM (mathang INNER JOIN chitietdathang
            ON mathang.mahang=chitietdathang.mahang)
            INNER JOIN dondathang
            ON chitietdathang.sohoadon=dondathang.sohoadon
      WHERE YEAR(ngaydathang)=2003
      GROUP BY mathang.mahang,tenhang
      HAVING COUNT(chitietdathang.mahang)=1
2.22 SELECT khachhang.makhachhang,tencongty,tengiaodich,
      SUM(soluong*giaban-soluong*giaban*mucgiamgia/100) FROM
      (khachhang INNER JOIN dondathang
            ON khachhang.makhachhang = dondathang.makhachhang)
            INNER JOIN chitietdathang
            ON dondathang.sohoadon=chitietdathang.sohoadon
      GROUP BY
khachhang.makhachhang,tencongty,tengiaodich
2.23 SELECT
nhanvien.manhanvien,ho,ten,COUNT(sohoadon) FROM nhanvien
LEFT OUTER JOIN dondathang
      ON nhanvien.manhanvien=dondathang.manhanvien
      GROUP BY nhanvien.manhanvien,ho,ten
2.24 SELECT MONTH(ngaydathang) AS thang,
      SUM(soluong*giaban-soluong*giaban*mucgiamgia/100) FROM
dondathang INNER JOIN chitietdathang
      ON dondathang.sohoadon=chitietdathang.sohoadon
      WHERE year(ngaydathang)=2003
      GROUP BY month(ngaydathang)
2.25 SELECT c.mahang,tenhang,
      SUM(b.soluong*giaban-b.soluong*giaban*mucgiamgia/100)-
      SUM(b.soluong*giahang)
      FROM (dondathang AS a INNER JOIN chitietdathang AS
b   ON a.sohoadon=b.sohoadon)
            INNER JOIN mathang AS c
            ON b.mahang=c.mahang
      WHERE YEAR(ngaydathang)=2003
      GROUP BY c.mahang,tenhang

```

```

2.26 SELECT mathang.mahang,tenang,
        mathang.soluong +
        CASE
            WHEN SUM(chitietdathang.soluong) IS NULL THEN
            0 ELSE SUM(chitietdathang.soluong)
        END AS tongsoluong

```

Giáo trình SQL 64

Khoa Công nghệ Thông tin - Trường ĐHKH Huế *Trần Nguyên Phong*

```

        FROM mathang LEFT OUTER JOIN chitietdathang
        ON mathang.mahang=chitietdathang.mahang
    GROUP BY mathang.mahang,tenang,mathang.soluong
2.27 SELECT nhanvien.manhanvien,ho,ten,sum(soluong)
        FROM (nhanvien INNER JOIN dondathang
            ON nhanvien.manhanvien=dondathang.manhanvien)
        INNER JOIN chitietdathang
            ON
            dondathang.sohoadon=chitietdathang.sohoadon GROUP
        BY nhanvien.manhanvien,ho,ten
        HAVING sum(soluong)>=ALL(SELECT sum(soluong)
            FROM (nhanvien INNER JOIN dondathang
                ON nhanvien.manhanvien=dondathang.manhanvien)
                INNER JOIN chitietdathang ON
                dondathang.sohoadon=chitietdathang.sohoadon
            GROUP BY nhanvien.manhanvien,ho,ten)
2.28 SELECT dondathang.sohoadon,SUM(soluong)
        FROM dondathang INNER JOIN chitietdathang
            ON
            dondathang.sohoadon=chitietdathang.sohoadon GROUP
        BY dondathang.sohoadon
        HAVING sum(soluong)<=ALL(SELECT sum(soluong)
            FROM dondathang INNER JOIN chitietdathang
                ON
                dondathang.sohoadon=chitietdathang.sohoadon GROUP
            BY dondathang.sohoadon)
2.29 SELECT TOP 1
        SUM(soluong*giaban-soluong*giaban*mucgiamgia/100
    ) FROM dondathang INNER JOIN chitietdathang
        ON
        dondathang.sohoadon=chitietdathang.sohoadon ORDER
    BY 1 DESC

```

```

2.30 SELECT a.sohoadon,b.mahang,tenhang,
        b.soluong*giaban-b.soluong*giaban*mucgiamgia/10
0 FROM (dondathang AS a INNER JOIN chitietdathang AS
b  ON a.sohoadon = b.sohoadon)
        INNER JOIN mathang AS c ON b.mahang =
c.mahang ORDER BY a.sohoadon
        COMPUTE SUM(b.soluong*giaban-
        b.soluong*giaban*mucgiamgia/100) BY a.sohoadon
2.31 SELECT loaihang.maloaihang,tenloaihang,
        mahang,tenhang,soluong
FROM loaihang INNER JOIN mathang
        ON loaihang.maloaihang=mathang.maloaihang

```

Giáo trình SQL 65

Khoa Công nghệ Thông tin - Trường ĐHKH Huế *Trần Nguyên Phong*

```

        ORDER BY loaihang.maloaihang
        COMPUTE SUM(soluong) BY loaihang.maloaihang
        COMPUTE SUM(soluong)
2.32 SELECT b.mahang,tenhang,
        SUM(CASE MONTH(ngaydathang) WHEN 1 THEN b.soluong
ELSE 0 END) AS Thang1,
        SUM(CASE MONTH(ngaydathang) WHEN 2 THEN b.soluong
ELSE 0 END) AS Thang2,
        SUM(CASE MONTH(ngaydathang) WHEN 3 THEN b.soluong
ELSE 0 END) AS Thang3,
        SUM(CASE MONTH(ngaydathang) WHEN 4 THEN b.soluong
ELSE 0 END) AS Thang4,
        SUM(CASE MONTH(ngaydathang) WHEN 5 THEN b.soluong
ELSE 0 END) AS Thang5,
        SUM(CASE MONTH(ngaydathang) WHEN 6 THEN b.soluong
ELSE 0 END) AS Thang6,
        SUM(CASE MONTH(ngaydathang) WHEN 7 THEN b.soluong
ELSE 0 END) AS Thang7,
        SUM(CASE MONTH(ngaydathang) WHEN 8 THEN b.soluong
ELSE 0 END) AS Thang8,
        SUM(CASE MONTH(ngaydathang) WHEN 9 THEN b.soluong
ELSE 0 END) AS Thang9,
        SUM(CASE MONTH(ngaydathang) WHEN 10 THEN b.soluong
ELSE 0 END) AS Thang10,
        SUM(CASE MONTH(ngaydathang) WHEN 11 THEN b.soluong
ELSE 0 END) AS Thang11,
        SUM(CASE MONTH(ngaydathang) WHEN 12 THEN b.soluong

```

```

ELSE 0 END) AS Thang12,
    SUM(b.soluong) AS CaNam
FROM (dondathang AS a INNER JOIN chitietdathang AS b
    ON a.sohoadon=b.sohoadon)
    INNER JOIN mathang AS c ON b.mahang=c.mahang
WHERE YEAR(ngaydathang)=1996
GROUP BY b.mahang,tenhang

```

```

2.33 UPDATE dondathang
    SET ngaychuyenhang = ngaydathang
    WHERE ngaychuyenhang IS NULL

```

```

2.34 UPDATE mathang
    SET soluong=soluong*2

```

Giáo trình SQL 66

Khoa Công nghệ Thông tin - Trường ĐHKH Huế *Trần Nguyên Phong*

```

    FROM nhacungcap
    WHERE nhacungcap.macongty=mathang.macongty
AND tencongty='VINAMILK'

```

```

2.35 UPDATE dondathang
    SET noigiaohang=diachi
    FROM khachhang
    WHERE dondathang.makhachhang=khachhang.makhachhang
    AND noigiaohang IS NULL

```

```

2.36 UPDATE khachhang
    SET khachhang.diachi = nhacungcap.diachi,
        khachhang.dienthoai = nhacungcap.dienthoai,
        khachhang.fax = nhacungcap.fax,
        khachhang.email = nhacungcap.email
    FROM nhacungcap
    WHERE khachhang.tencongty = nhacungcap.tencongty AND
khachhang.tengiaodich = nhacungcap.tengiaodich 2.37

```

```

UPDATE nhanvien
    SET luongcoban=luongcoban*1.5
    WHERE manhanvien =
        (SELECT manhanvien
        FROM dondathang INNER JOIN chitietdathang
        ON
        dondathang.sohoadon=chitietdathang.sohoadon
        WHERE manhanvien=nhanvien.manhanvien
        GROUP BY manhanvien

```

```

HAVING SUM(soluong)>100)
2.38 UPDATE nhanvien
SET phucap=luongcoban/2
WHERE manhanvien IN
    (SELECT manhanvien
    FROM dondathang INNER JOIN chitietdathang
    ON
    dondathang.sohoadon=chitietdathang.sohoadon
    GROUP BY manhanvien
    HAVING SUM(soluong)>=ALL
        (SELECT SUM(soluong)
        FROM dondathang INNER JOIN chitietdathang
        ON
        dondathang.sohoadon=chitietdathang.sohoadon
        GROUP BY manhanvien))
2.39 UPDATE nhanvien
SET luongcoban=luongcoban*0.85
WHERE NOT EXISTS (SELECT manhanvien
    FROM dondathang
    WHERE manhanvien=nhanvien.manhanvien)
2.40 UPDATE dondathang
SET sotien =
    (SELECT SUM(soluong*giaban+soluong*giaban*mucgiamgia)
    FROM chitietdathang
    WHERE sohoadon=dondathang.sohoadon
    GROUP BY sohoadon)
2.41 DELETE FROM nhanvien
WHERE DATEDIFF(YY,ngaylamviec,GETDATE())>40
2.42 DELETE FROM dondathang
WHERE ngaydathang<'1/1/2000'
2.43 DELETE FROM loaihang
WHERE NOT EXISTS (SELECT mahang
    FROM mathang
    WHERE maloihang=loaihang.maloihang)
2.44 DELETE FROM khachhang
WHERE NOT EXISTS (SELECT sohoadon FROM dondathang WHERE
    makhachhang=khachhang.makhachhang)

```

Giáo trình SQL 67

Khoa Công nghệ Thông tin - Trường ĐHKH Huế *Trần Nguyên Phong*


```
2.45 DELETE FROM mathang
      WHERE soluong=0 AND
            NOT EXISTS (SELECT sohoadon
                        FROM chitietdathang
                        WHERE mahang=mathang.mahang)
```

□

Giáo trình SQL 68

Khoa Công nghệ Thông tin - Trường ĐHKH Huế *Trần Nguyên Phong*

Chương 3

NGÔN NGỮ ĐỊNH NGHĨA DỮ LIỆU

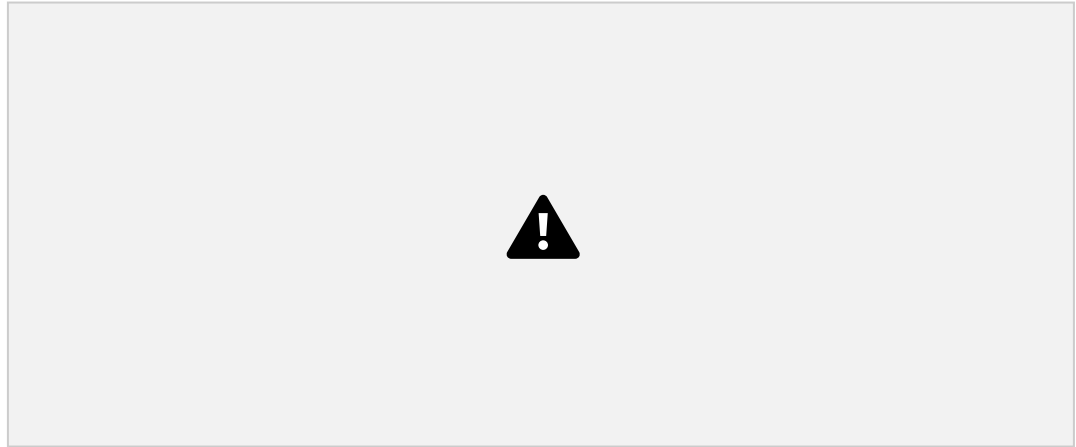
Các câu lệnh SQL đã đề cập đến trong chương 3 được sử dụng nhằm thực hiện các thao tác bổ sung, cập nhật, loại bỏ và xem dữ liệu. Nhóm các câu lệnh này được gọi là ngôn ngữ thao tác dữ liệu (DML). Trong chương này, chúng ta sẽ tìm hiểu nhóm các câu lệnh được sử dụng để định nghĩa và quản lý các đối tượng CSDL như bảng, khung nhìn, chỉ mục,... và được gọi là ngôn ngữ định nghĩa dữ liệu (DDL).

Về cơ bản, ngôn ngữ định nghĩa dữ liệu bao gồm các lệnh:

- CREATE: định nghĩa và tạo mới đối tượng CSDL.
- ALTER: thay đổi định nghĩa của đối tượng CSDL.
- DROP: Xoá đối tượng CSDL đã có.

3.1 Tạo bảng dữ liệu

Như đã nói đến ở chương 1, bảng dữ liệu là cấu trúc có vai trò quan trọng nhất trong cơ sở dữ liệu quan hệ. Toàn bộ dữ liệu của cơ sở dữ liệu được tổ chức trong các bảng, những bảng này có thể là những bảng hệ thống được tạo ra khi tạo lập cơ sở dữ liệu, và cũng có thể là những bảng do người sử dụng định nghĩa.

Hình 3.1 Bảng trong cơ sở dữ liệu quan hệ

Trong các bảng, dữ liệu được tổ chức dưới dạng các dòng và cột. Mỗi một dòng là một bản ghi duy nhất trong bảng và mỗi một cột là một trường. Các bảng trong cơ sở

dữ liệu được sử dụng để biểu diễn thông tin, lưu giữ dữ liệu về các đối tượng trong thế giới thực và/hoặc mối quan hệ giữa các đối tượng. Bảng trong hình 3.1 bao gồm 10 bản ghi và 4 trường là MAKHOA, TENKHOA, DIENTHOAI và TRUONGKHOA.

Câu lệnh CREATE TABLE được sử dụng để định nghĩa một bảng dữ liệu mới trong cơ sở dữ liệu. Khi định nghĩa một bảng dữ liệu mới, ta cần phải xác định được các yêu cầu sau đây:

- Bảng mới được tạo ra sử dụng với mục đích gì và có vai trò như thế nào trong cơ sở dữ liệu.
 - Cấu trúc của bảng bao gồm những trường (cột) nào, mỗi một trường có ý nghĩa như thế nào trong việc biểu diễn dữ liệu, kiểu dữ liệu của mỗi trường là gì và trường đó có cho phép nhận giá trị NULL hay không.
 - Những trường nào sẽ tham gia vào khóa chính của bảng. Bảng có quan hệ với những bảng khác hay không và nếu có thì quan hệ như thế nào.
 - Trên các trường của bảng có tồn tại những ràng buộc về khuôn dạng, điều kiện hợp lệ của dữ liệu hay không; nếu có thì sử dụng ở đâu và như thế nào.
- Câu lệnh CREATE TABLE có cú pháp

như sau

```
CREATE TABLE tên_bảng
(
    tên_cột thuộc_tính_cột các_ràng_buộc
    [, ...
    , tên_cột_n thuộc_tính_cột_n các_ràng_buộc_cột_n]
    [, các_ràng_buộc_trên_bảng]
)
```

Trong đó:

tên_bảng Tên của bảng cần tạo. Tên phải tuân theo qui tắc định danh và không được vượt quá 128 ký tự.

tên_cột Là tên của cột (trường) cần định nghĩa, tên cột phải tuân theo qui tắc định danh và không được trùng nhau trong mỗi một bảng. Mỗi một bảng phải có ít nhất một cột. Nếu bảng có nhiều cột thì định nghĩa của các cột (tên cột, thuộc tính và các ràng buộc) phải phân cách nhau bởi dấu phẩy.

thuộc_tính_cột Mỗi một cột trong một bảng ngoài tên cột còn có các thuộc tính bao gồm:

- Kiểu dữ liệu của cột. Đây là thuộc tính bắt buộc phải có đối với mỗi cột.
- Giá trị mặc định của cột: là giá trị được tự động gán cho cột nếu như người sử dụng không nhập dữ liệu

Giáo trình SQL 70

Khoa Công nghệ Thông tin - Trường ĐHKH Huế *Trần Nguyên Phong*

cho cột một cách tường minh. Mỗi một cột chỉ có thể có nhiều nhất một giá trị mặc định.

- Cột có tính chất IDENTITY hay không? tức là giá trị của cột có được tự động tăng mỗi khi có bản ghi mới được bổ sung hay không. Tính chất này chỉ có thể sử dụng đối với các trường kiểu số.
- Cột có chấp nhận giá trị NULL hay không

Ví dụ 3.1: Khai báo dưới đây định nghĩa cột STT có kiểu dữ liệu là *int* và cột có tính chất IDENTITY:

```
stt INT IDENTITY
```

hay định nghĩa cột *NGAY* có kiểu *datetime* và không cho phép chấp nhận giá trị *NULL*:

```
ngay DATETIME NOT NULL
```

và định nghĩa cột *SOLUONG* kiểu *int* và có giá trị mặc định là 0:

```
soluong INT DEFAULT (0)
```

các_ràng_buộc

Các ràng buộc được sử dụng trên mỗi cột hoặc trên bảng nhằm các mục đích sau:

- Quy định khuôn dạng hay giá trị dữ liệu được cho phép trên cột (chẳng hạn qui định tuổi của một học sinh phải lớn hơn 6 và nhỏ hơn 20, số điện thoại phải là một chuỗi bao gồm 6 chữ số,...). Những ràng buộc kiểu này được gọi là ràng buộc CHECK
- Đảm bảo tính toàn vẹn dữ liệu trong một bảng và toàn vẹn tham chiếu giữa các bảng trong cơ sở dữ liệu. Những loại ràng buộc này nhằm đảm bảo tính đúng của dữ liệu như: số chứng minh nhân dân của mỗi một người phải duy nhất, nếu sinh viên học một lớp nào đó thì lớp đó phải tồn tại,... Liên quan đến những loại ràng buộc này bao gồm các ràng buộc PRIMARY KEY (khóa chính), UNIQUE (khóa dự tuyển) và FOREIGN KEY (khóa ngoài)

Các loại ràng buộc này sẽ được trình bày chi tiết hơn ở phần sau.

Giáo trình SQL 71

Khoa Công nghệ Thông tin - Trường ĐHKH Huế *Trần Nguyên Phong*

Ví dụ 3.2: Câu lệnh dưới đây định nghĩa bảng NHANVIEN với các trường MANV (mã nhân viên), HOTEN (họ và tên), NGAYSINH (ngày sinh của nhân viên), DIENTHOAI (điện thoại) và HSLUONG (hệ số lương)

```
CREATE TABLE nhanvien
(
manv NVARCHAR(10) NOT NULL,
hoten NVARCHAR(50) NOT NULL,
ngaysinh DATETIME NULL,
dienthoai NVARCHAR(10) NULL,
hsluong DECIMAL(3,2) DEFAULT (1.92)
)
```

Trong câu lệnh trên, trường MANV và HOTEN của bảng NHANVIEN không

được NULL (tức là bắt buộc phải có dữ liệu), trường NGAYSINH và DIENTHOAI sẽ nhận giá trị NULL nếu ta không nhập dữ liệu cho chúng còn trường HSLUONG sẽ nhận giá trị mặc định là 1.92 nếu không được nhập dữ liệu.

Nếu ta thực hiện các câu lệnh dưới đây sau khi thực hiện câu lệnh trên để bổ sung dữ liệu cho bảng NHANVIEN

```
INSERT INTO nhanvien
VALUES ('NV01', 'Le Van A', '2/4/75', '886963', 2.14)
INSERT INTO nhanvien(manv,hoten)
VALUES ('NV02', 'Mai Thi B')
INSERT INTO nhanvien(manv,hoten,dienthoai)
VALUES ('NV03', 'Tran Thi C', '849290')
```

Ta sẽ có được dữ liệu trong bảng NHANVIEN như sau:

3.1.1 Ràng buộc CHECK

Ràng buộc CHECK được sử dụng nhằm chỉ định điều kiện hợp lệ đối với dữ liệu. Mỗi khi có sự thay đổi dữ liệu trên bảng (INSERT, UPDATE), những ràng buộc này sẽ được sử dụng nhằm kiểm tra xem dữ liệu mới có hợp lệ hay không. Ràng buộc CHECK được khai báo theo cú pháp như sau:

```
[CONSTRAINT tên_ràng_buộc]
CHECK (điều_kiện)
```

Giáo trình SQL 72

Khoa Công nghệ Thông tin - Trường ĐHKH Huế *Trần Nguyên Phong*

Trong đó, điều_kiện là một biểu thức logic tác động lên cột nhằm qui định giá trị hoặc khuôn dạng dữ liệu được cho phép. Trên mỗi một bảng cũng như trên mỗi một cột có thể có nhiều ràng buộc CHECK.

Ví dụ 3.3: Câu lệnh dưới đây tạo bảng DIEMTOTNGHIEP trong đó qui định giá trị của cột DIEMVAN và DIEMTOAN phải lớn hơn hoặc bằng 0 và nhỏ hơn hoặc bằng 10.

```
CREATE TABLE diemtotnghiep
(
hoten NVARCHAR(30) NOT NULL,
ngaysinh DATETIME,
diemvan DECIMAL(4,2)
```

```

        CONSTRAINT chk_diemvan
        CHECK(diemvan>=0 AND diemvan<=10),
diemtoan DECIMAL(4,2)
        CONSTRAINT chk_diemtoan
        CHECK(diemtoan>=0 AND diemtoan<=10),
)

```

Như vậy, với định nghĩa như trên của bảng DIEMTOTNGHIEP, các câu lệnh dưới đây là hợp lệ:

```

INSERT INTO
diemtotnghiep(hoten,diemvan,diemtoan)
VALUES('Le Thanh Hoang',9.5,2.5)
INSERT INTO diemtotnghiep(hoten,diemvan)
VALUES('Hoang Thi Mai',2.5)

```

còn câu lệnh dưới đây là không hợp lệ:

```

INSERT INTO
diemtotnghiep(hoten,diemvan,diemtoan)
VALUES('Tran Van Hanh',6,10.5)

```

do cột DIEMTOAN nhận giá trị 10.5 không thỏa mãn điều kiện của ràng buộc

Trong ví dụ trên, các ràng buộc được chỉ định ở phần khai báo của mỗi cột. Thay vì chỉ định ràng buộc trên mỗi cột, ta có thể chỉ định các ràng buộc ở mức bảng bằng cách khai báo các ràng buộc sau khi đã khai báo xong các cột trong bảng. **Ví dụ 3.4: Câu lệnh**

```

CREATE TABLE lop
(
malop NVARCHAR(10) NOT NULL ,
tenlop NVARCHAR(30) NOT NULL ,
khoa SMALLINT NULL ,
hedaotao NVARCHAR(25) NULL

```

Giáo trình SQL 73

Khoa Công nghệ Thông tin - Trường ĐHKH Huế *Trần Nguyên Phong*

```

        CONSTRAINT chk_lop_hedaotao
        CHECK (hedaotao IN ('chính quy','tài chức')),
namnhaphoc INT NULL
        CONSTRAINT chk_lop_namnhaphoc
        CHECK (namnhaphoc<=YEAR(GETDATE())) ,
makhoa NVARCHAR(5)
)

```

có thể được viết lại như sau:

```
CREATE TABLE lop
(
    malop NVARCHAR(10) NOT NULL ,
    tenlop NVARCHAR(30) NOT NULL ,
    khoa SMALLINT NULL ,
    hedaotao NVARCHAR(25) NULL,
    namnhaphoc INT NULL ,
    makhoa NVARCHAR(5) ,
    CONSTRAINT chk_lop
    CHECK (namnhaphoc<=YEAR(GETDATE())) AND
           hedaotao IN ('chính quy','tài chức'))
)
```

3.1.2 Ràng buộc PRIMARY KEY

Ràng buộc PRIMARY KEY được sử dụng để định nghĩa khoá chính của bảng. Khoá chính của một bảng là một hoặc một tập nhiều cột mà giá trị của chúng là duy nhất trong bảng. Hay nói cách khác, giá trị của khoá chính sẽ giúp cho ta xác định được duy nhất một dòng (bản ghi) trong bảng dữ liệu. Mỗi một bảng chỉ có thể có duy nhất một khoá chính và bản thân khoá chính không chấp nhận giá trị NULL. Ràng buộc PRIMARY KEY là cơ sở cho việc đảm bảo tính toàn vẹn thực thể cũng như toàn vẹn tham chiếu.

Để khai báo một ràng buộc PRIMARY KEY, ta sử dụng cú pháp như sau:

```
[CONSTRAINT tên_ràng_buộc]
PRIMARY KEY [(danh_sách_cột)]
```

Nếu khoá chính của bảng chỉ bao gồm đúng một cột và ràng buộc PRIMARY KEY được chỉ định ở mức cột, ta không cần thiết phải chỉ định danh sách cột sau từ khoá PRIMARY KEY. Tuy nhiên, nếu việc khai báo khoá chính được tiến hành ở mức bảng (sử dụng khi số lượng các cột tham gia vào khoá là từ hai trở lên) thì bắt buộc phải chỉ định danh sách cột ngay sau từ khoá PRIMARY KEY và tên các cột được phân cách nhau bởi dấu phẩy.

Ví dụ 3.5: Câu lệnh dưới đây định nghĩa bảng SINHVIEN với khoá chính là MASV

```
CREATE TABLE sinhvien
(
    masv NVARCHAR(10)
```

```

        CONSTRAINT pk_sinhvien_masv PRIMARY KEY,
        hodem NVARCHAR(25) NOT NULL ,
        ten NVARCHAR(10) NOT NULL ,
        ngaysinh DATETIME,
        gioitinh BIT,
        noisinh NVARCHAR(255),
        malop NVARCHAR(10)
    )

```

Với bảng vừa được tạo bởi câu lệnh ở trên, nếu ta thực hiện câu lệnh: INSERT INTO sinhvien(masv,hodem,ten,gioitinh,malop) VALUES('0261010001','Lê Hoàng Phương','Anh',0,'C26101')

một bản ghi mới sẽ được bổ sung vào bảng này. Nhưng nếu ta thực hiện tiếp câu lệnh:

```

INSERT INTO sinhvien(masv,hodem,ten,gioitinh,malop)
VALUES('0261010001','Lê Huy','Đan',1,'C26101')

```

thì câu lệnh này sẽ bị lỗi do trùng giá trị khoá với bản ghi đã có.

Ví dụ 3.6: Câu lệnh dưới đây tạo bảng DIEMTHI với khoá chính là tập bao gồm hai cột MAMONHOC và MASV

```

CREATE TABLE diemthi
(
    mamonhoc NVARCHAR(10) NOT NULL ,
    masv NVARCHAR(10) NOT NULL ,
    diemlan1 NUMERIC(4, 2),
    diemlan2 NUMERIC(4, 2),
    CONSTRAINT pk_diemthi PRIMARY KEY(mamonhoc,masv)
)

```

Lưu ý:

- Mỗi một bảng chỉ có thể có nhiều nhất một ràng buộc PRIMARY KEY. •
- Một khoá chính có thể bao gồm nhiều cột nhưng không vượt quá 16 cột.

3.1.3 Ràng buộc UNIQUE

Trên một bảng chỉ có thể có nhiều nhất một khóa chính nhưng có thể có nhiều cột hoặc tập các cột có tính chất như khoá chính, tức là giá trị của chúng là duy nhất

trong bảng. Tập một hoặc nhiều cột có giá trị duy nhất và không được chọn làm khoá chính được gọi là khoá phụ (khoá dự tuyển) của bảng. Như vậy, một bảng chỉ có nhiều nhất một khoá chính nhưng có thể có nhiều khoá phụ.

Ràng buộc UNIQUE được sử dụng trong câu lệnh CREATE TABLE để định nghĩa khoá phụ cho bảng và được khai báo theo cú pháp sau đây:

```
[CONSTRAINT tên_ràng_buộc]  
UNIQUE [(danh_sách_cột)]
```

Ví dụ 3.7: Giả sử ta cần định nghĩa bảng LOP với khoá chính là cột MALOP nhưng đồng thời lại không cho phép các lớp khác nhau được trùng tên lớp với nhau, ta sử dụng câu lệnh như sau:

```
CREATE TABLE lop  
(  
    malop NVARCHAR(10) NOT NULL,  
    tenlop NVARCHAR(30) NOT NULL,  
    khoa SMALLINT NULL,  
    hedaotao NVARCHAR(25) NULL,  
    namnhaphoc INT NULL,  
    makhoa NVARCHAR(5),  
    CONSTRAINT pk_lop PRIMARY KEY (malop),  
    CONSTRAINT unique_lop_tenlop UNIQUE(tenlop)  
)
```

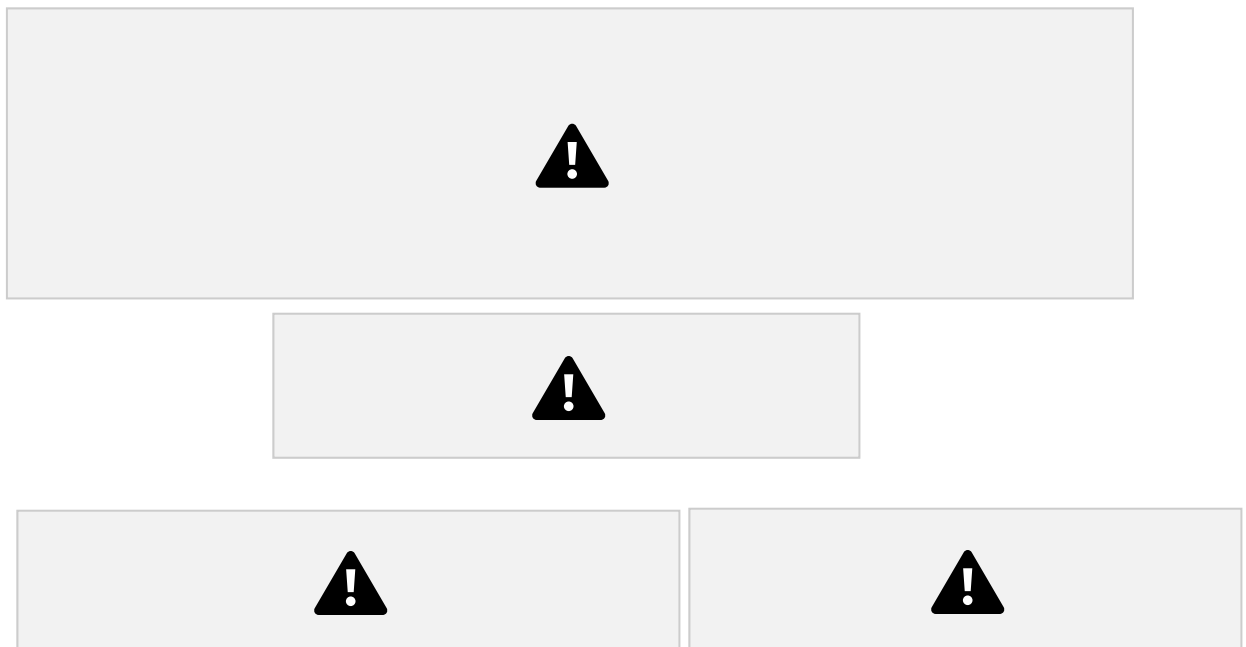
3.1.4 Ràng buộc FOREIGN KEY

Các bảng trong một cơ sở dữ liệu có mối quan hệ với nhau. Những mối quan hệ này biểu diễn cho sự quan hệ giữa các đối tượng trong thế giới thực. Về mặt dữ liệu, những mối quan hệ được đảm bảo thông qua việc đòi hỏi sự có mặt của một giá trị dữ liệu trong bảng này phải phụ thuộc vào sự tồn tại của giá trị dữ liệu đó ở trong một bảng khác.

Ràng buộc FOREIGN KEY được sử dụng trong định nghĩa bảng dữ liệu nhằm tạo nên mối quan hệ giữa các bảng trong một cơ sở dữ liệu. Một hay một tập các cột trong một bảng được gọi là khoá ngoại, tức là có ràng buộc FOREIGN KEY, nếu giá trị của nó được xác định từ khoá chính (PRIMARY KEY) hoặc khoá phụ (UNIQUE) của một bảng dữ liệu khác.

Hình dưới đây cho ta thấy được mối quan hệ giữa 3 bảng DIEMTHI, SINHVIEN và MONHOC. Trong bảng DIEMTHI, MASV là khoá ngoài tham chiếu

đến cột MASV của bảng SINHVIEN và MAMONHOC là khoá ngoài tham chiếu đến cột MAMONHOC của bảng MONHOC.

Hình 3.2 *Mối quan hệ giữa các bảng*

Với mối quan hệ được tạo ra như hình trên, hệ quản trị cơ sở dữ liệu sẽ kiểm tra tính hợp lệ của mỗi bản ghi trong bảng DIEMTHI mỗi khi được bổ sung hay cập nhật. Một bản ghi bất kỳ trong bảng DIEMTHI chỉ hợp lệ (đảm bảo ràng buộc FOREIGN KEY) nếu giá trị của cột MASV phải tồn tại trong một bản ghi nào đó của bảng SINHVIEN và giá trị của cột MAMONHOC phải tồn tại trong một bản ghi nào đó của bảng MONHOC.

Ràng buộc FOREIGN KEY được định nghĩa theo cú pháp dưới

đây: [CONSTRAINT *tên_ràng_buộc*]

FOREIGN KEY [(*danh_sách_cột*)]

REFERENCES

tên_bảng_tham_chiếu(*danh_sách_cột_tham_chiếu*) [ON DELETE

CASCADE | NO ACTION | SET NULL | SET DEFAULT] [ON UPDATE

CASCADE | NO ACTION | SET NULL | SET DEFAULT] **Việc định nghĩa một**

ràng buộc FOREIGN KEY bao gồm các yếu tố sau:

- Tên cột hoặc danh sách cột của bảng được định nghĩa tham gia vào khoá ngoài.
- Tên của bảng được tham chiếu bởi khoá ngoài và danh sách các cột được tham

chiều đến trong bảng tham chiếu.

- Cách thức xử lý đối với các bản ghi trong bảng được định nghĩa trong trường hợp các bản ghi được tham chiếu trong bảng tham chiếu bị xoá (ON DELETE) hay cập nhật (ON UPDATE). SQL chuẩn đưa ra 4 cách xử lý:
 - CASCADE: Tự động xoá (cập nhật) nếu bản ghi được tham chiếu bị xoá (cập nhật).
 - NO ACTION: (Mặc định) Nếu bản ghi trong bảng tham chiếu đang được tham chiếu bởi một bản ghi bất kỳ trong bảng được định nghĩa thì bản ghi đó không được phép xoá hoặc cập nhật (đối với cột được tham chiếu).
 - SET NULL: Cập nhật lại khoá ngoài của bản ghi thành giá trị NULL (nếu cột cho phép nhận giá trị NULL).
 - SET DEFAULT: Cập nhật lại khoá ngoài của bản ghi nhận giá trị mặc định (nếu cột có qui định giá trị mặc định).

Ví dụ 3.8: Câu lệnh dưới đây định nghĩa bảng DIEMTHI với hai khoá ngoài trên cột MASV và cột MAMONHOC (giả sử hai bảng SINHVIEN và MONHOC đã được định nghĩa)

```
CREATE TABLE diemthi
(
    mamonhoc NVARCHAR(10) NOT NULL ,
    masv NVARCHAR(10) NOT NULL ,
    diemlan1 NUMERIC(4, 2),
    diemlan2 NUMERIC(4, 2),
    CONSTRAINT pk_diemthi PRIMARY
    KEY(mamonhoc,masv), CONSTRAINT
    fk_diemthi_mamonhoc
        FOREIGN KEY(mamonhoc)
        REFERENCES monhoc(mamonhoc)
        ON DELETE CASCADE
        ON UPDATE CASCADE,
    CONSTRAINT fk_diemthi_masv
        FOREIGN KEY(masv)
        REFERENCES sinhvien(masv)
        ON DELETE CASCADE
        ON UPDATE CASCADE
)
```

Lưu ý:

- Cột được tham chiếu trong bảng tham chiếu phải là khoá chính (hoặc là khoá phụ).
- Cột được tham chiếu phải có cùng kiểu dữ liệu và độ dài với cột tương ứng trong khóa ngoài.
- Bảng tham chiếu phải được định nghĩa trước. Do đó, nếu các bảng có mối quan hệ vòng, ta có thể không thể định nghĩa ràng buộc FOREIGN KEY ngay trong câu lệnh CREATE TABLE mà phải định nghĩa thông qua lệnh ALTER TABLE.

3.2 Sửa đổi định nghĩa bảng

Một bảng sau khi đã được định nghĩa bằng câu lệnh CREATE TABLE có thể được sửa đổi thông qua câu lệnh ALTER TABLE. Câu lệnh này cho phép chúng ta thực hiện được các thao tác sau:

- Bổ sung một cột vào bảng.
- Xoá một cột khỏi bảng.
- Thay đổi định nghĩa của một cột trong bảng.
- Xoá bỏ hoặc bổ sung các ràng buộc cho bảng

Cú pháp của câu lệnh ALTER TABLE như sau:

```
ALTER TABLE tên_bảng
  ADD định_nghĩa_cột |
  ALTER COLUMN tên_cột kiểu_dữ_liệu [NULL | NOT NULL] |
  DROP COLUMN tên_cột |
  ADD CONSTRAINT tên_ràng_buộc định_nghĩa_ràng_buộc |
  DROP CONSTRAINT tên_ràng_buộc
```

Ví dụ 3.9: Các ví dụ dưới đây minh hoạ cho ta cách sử dụng câu lệnh ALTER TABLE trong các trường hợp.

Giả sử ta có hai bảng DONVI và NHANVIEN với định nghĩa như

```
sau: CREATE TABLE donvi
(
  madv INT NOT NULL PRIMARY KEY,
  tendv NVARCHAR(30) NOT NULL
```

```
)

CREATE TABLE nhanvien
(
manv NVARCHAR(10) NOT NULL,
hoten NVARCHAR(30) NOT NULL,
ngaysinh DATETIME,
diachi CHAR(30) NOT NULL
)
```

Bổ sung vào bảng NHANVIEN cột DIENTHOAI với ràng buộc CHECK nhằm qui định điện thoại của nhân viên là một chuỗi 6 chữ số:

```
ALTER TABLE nhanvien
ADD
    dienthoai NVARCHAR(6)
    CONSTRAINT chk_nhanvien_dienthoai
    CHECK (dienthoai LIKE '[0-9][0-9][0-9][0-9][0-9][0-9]')
```

Bổ sung thêm cột MADV vào bảng NHANVIEN:

```
ALTER TABLE nhanvien
ADD
    madv INT NULL
```

Định nghĩa lại kiểu dữ liệu của cột DIACHI trong bảng NHANVIEN và cho phép cột này chấp nhận giá trị NULL:

```
ALTER TABLE nhanvien
ALTER COLUMN diachi NVARCHAR(100) NULL
```

Xoá cột ngày sinh khỏi bảng NHANVIEN:

```
ALTER TABLE nhanvien
DROP COLUMN ngaysinh
```

Định nghĩa khoá chính (ràng buộc PRIMARY KEY) cho bảng NHANVIEN là cột MANV:

```
ALTER TABLE nhanvien
ADD
    CONSTRAINT pk_nhanvien PRIMARY KEY (manv)
```

Định nghĩa khoá ngoài cho bảng NHANVIEN trên cột MADV tham chiếu đến cột MADV của bảng DONVI:

```
ALTER TABLE nhanvien
ADD
    CONSTRAINT fk_nhanvien_madv
    FOREIGN KEY (madv) REFERENCES donvi (madv)
```

